

VALKOINEN LÄNSIYLÄMAANTERRIERI

(West Highland White Terrier)

JALOSTUKSEN TAVOITEOHJELMA (JTO) VUOSILLE 2009-2013

Tämä Jalostuksen tavoiteohjelma on hyväksytty Westiekerhon yleiskokouksessa 22.03.2009.

Tämä JTO on hyväksytty Suomen Kennelliiton jalostustieteellisessä toimikunnassa 01.06.2009.

VALKOINEN LÄNSIYLÄMAANTERRIERI JALOSTUKSEN TAVOITEOHJELMA (JTO) VUOSILLE 2009-2013

1. Yhteenveto	4
2. Rodun tausta	5
3. Järjestöorganisaatio ja sen historia	6
4. Nykytilanne	7
4.1 Populaation koko ja rakenne	7
4.2 Luonne ja käyttöominaisuudet	11
4.3 Terveys	12
4.3.1 PEVISA-ohjelmaan sisällytetyt sairaudet	12
4.3.2 Muut Suomessa rodulla todetut merkittävät sairaudet	12
4.3.2.1 Allergiat, atopiat ja muut ihosairaudet	12
4.3.2.2 Piilokiveksisyys	14
4.3.2.3 Periytyvät luustoviat ja -sairaudet	14
4.3.2.4 Sydänviat	16
4.3.2.5 Silmänsairaudet	17
4.3.2.6 Muut westieillä esiintyvät sairaudet ja viat	20
4.3.2.7 Ulkomailla ja kirjallisuudessa westieillä kuvattuja sairauksia ...	20
4.4 Ulkomuoto	21
5. Yhteenveto aiemman tavoiteohjelman toteutumisesta	24
6. Jalostuksen tavoitteet ja strategiat	24
6.1 Visio	24
6.2 Rotujärjestön tavoitteet	24
6.3 Rotujärjestön strategia	26
6.4 Uhat ja mahdollisuudet	28
6.5 Varautuminen ongelmiin	29
6.6 Toimintasuunnitelma JTO:n toteuttamiseksi	29
7. Tavoiteohjelman toteutumisen seuranta	30
8. Lähteet	31
9. Liitteet	32

1. YHTEENVETO

Skotlannin ylämailla on käytetty jo vuosisatoja pieniä terriereitä pienpetojen, kuten mäyrän ja ketun metsästykseseen. Toisinaan näiden koirien pentueisiin syntyi myös valkoisia pentuja, jotka usein lopetettiin, koska niitä pidettiin elinkelvottomina. Muutamat metsästäjät alkoivat kuitenkin pitää ja pennuttaa juuri näitä valkoisia koiria, koska ne erottuivat paremmin itse riistasta. Skotlannissa oli 1800-luvun lopussa useita eri kantoja valkeita terriereitä ja eversti Malcolmin toimesta ne yhdistettiin yhdeksi roduksi. Rodulle annettiin nimeksi West highland white terrier. Näin siis syntyi valkoinen länsiylämaanterrieri-rotu.

Suomeen valkoiset länsiylämaanterrierit eli westiet tulivat 1930-luvun puolivälissä ja kanta perustui näihin muutamiin koiriin aina 1950-luvulle asti. 1960-luvun jälkeen Suomeen tuotiin uusia koiria ja niin sanottu uusi kanta sai tuolloin alkunsa.

Westiekerho ry - Westieklubben rf on Suomen Kennelliiton alaisuudessa toimiva valkoisten länsiylämaanterriereiden virallinen rotujärjestö. Westiekerho on perustettu vuonna 1976 ja se on hyväksytty viralliseksi rotujärjestöksi vuonna 1988.

Ylintä toimivaltaa Westiekerhossa käyttää hallitus, jonka syyskokous nimeää. Westiekerhon jäsenmäärä oli vuoden 2008 lopussa 1572. Westiekerho julkaisee Westie-lehteä neljä kertaa vuodessa ja ylläpitää nettisivuja. Kerholla on oma jalostustoimikunta ja pentuvälitys.

Valkoinen länsiylämaanterrieri ei kuulu PEVISA-ohjelman rotuihin.

Westie on iloinen, aktiivinen ja terhakka seurakoira, jolla on vahva itsetunto ja voimakas oma tahto. Westien kanssa voi harrastaa monia eri lajeja, kuten agilityä, tokoa ja mejää. Westie on hyvin sosiaalinen, viihtyy ihmisten kanssa ja tulee hyvin toimeen myös toisten koirien kanssa.

Nykyään westieissä tavataan jonkin verran arkoja ja flegmaattisia yksilöitä. Rotujärjestöllä ei ole tällä hetkellä kattavaa tietoa luonteiden tämän hetkisestä tilanteesta, sillä vastausmäärät terveystutkimuksiin ovat olleet vähäisiä.

Yleisimpänä terveysongelmana pidetään yleisesti erilaisia allergioita, sekä atopiaa. Terveystilannetta pyritään kartoittamaan enenevässä määrin erilaisin keinoin. Ensimmäisiä terveystutkimuksia on alettu tekemään westeille Suomessa 80-luvulta alkaen. Tutkittuja koiria on kuitenkin vain vähän verrattuna populaation kokoon.

Tällä hetkellä useat westiet pärjäävät näyttelyissä hyvin, sijoittuen niin ryhmä- kuin näyttelyin paras kilpailuissakin. Näyttelyissä käyvät koirat edustavat kuitenkin vain pientä osaa maan kannasta. Rotuyhdistyksellä on tarkoitus aloittaa jalostustarkastukset, jotta saataisiin kattavampi ja totuudenmukaisempi kuva rodun tilasta. Yleisimpiä ulkonäköongelmia rodun katukuvassa näytävät olevan rotumääritelmän vastaiset pehmeät turkit. Liioiteltuja rotupiirteitä ei juuri esiinny ja rodun tunnistaa samaksi kuin kantaisänsä. Jotain rakenteellisia virheitä kuitenkin löytyy, kuten vääränlaiset mittasuhteet, avoimet, niukat kulmaukset, pitkät selkä ja lanneosa sekä etuasentoiset lavat. Lisäksi joidenkin yksilöiden päät eivät ole rodulle tyypillisen mallisia.

Westiekerhon aikaisempi tavoiteohjelma hyväksyttiin vuonna 2001. Ohjelman seuranta on ollut puutteellista ja monien painopisteiden seurannassa on epäonnistuttu. Kasvattajien sitoutuminen aikaisempaan jalostuksen tavoiteohjelmaan ei ole ollut riittävä. Näin ollen esimerkiksi jalostusurosten käyttörajoitukset eivät ole toteutuneet.

Westien rekisteröintimäärät Suomessa nousevat vuosittain ja rotu onkin yksi suosituimmista terrieriroduista. Rodun kasvava suosio asettaa koko yhdistykselle, kasvattajille sekä harrastajille uuden ja erittäin vaativan haasteen. Kuinka säilyttää rotumme geenipooli riittävän laajana välttämättä matadorijalostusta sekä saada ja jakaa tietoa rotumme tilasta kaikille?

Tämä uusi jalostuksen tavoiteohjelma julkaistaan hyväksymisen jälkeen sekä Westie-lehdessä, että Westiekerhon nettisivuilla, jolloin se on jatkuvasti kaikkien luettavissa.

Rotujärjestön tavoite on säilyttää ja laajentaa rodun geenipoolia, välttää matadorijalostusta ja selvittää rodun todellinen tilanne Suomessa. Westiekerho pyrkii keräämään luotettavaa tilastointikelpoista tietoa sekä koirien luonteista että terveystilanteesta kaikkien käyttöön. Lisäksi jäsenkasvattajalistalla olevia kasvattajia tullaan seuraamaan ja sitouttamaan enemmän jalostuksen tavoiteohjelman noudattamiseen ja siten sen toteuttamiseen.

Westiekerhon hallitus nimeää henkilöt tai toimikunnat valvomaan ja toteuttamaan vuosille 2009-2014 laadittua jalostuksen toimintasuunnitelmaa, johon sisältyvät muunmuassa seuraavat asiat:

- terveystutkimusten ja eri pentueeturantalomakkeiden uudistaminen tarvittaessa sekä niihin vastaamiseen kannustaminen tekemällä lomakkeiden täyttämistä ja palauttamista mahdollisimman helppoa
- ihmisiä pyritään valistamaan ja varoittamaan rekisteröimättömistä pennuista ja pentutehtailusta
- terveystarkastuksia ja trimmauskursseja järjestetään ympäri Suomea
- ulkomuototuomareille järjestetään lisäkoulutusta oikeasta rotutyypistä ja turkista
- siitosurosten käyttöä seurataan ja siitokseen käytetyistä uroksista julkaistaan tilastot aina vuoden aluksi tai tarvittaessa jopa useammin
- otetaan käyttöön jalostustarkastukset
- järjestetään virallisia ja epävirallisia näyttelyitä, joihin ihmisiä kannustetaan osallistumaan.

Jalostustoimikunta seuraa tavoiteohjelman toteutumista. Tavoiteohjelmaan kirjoitetut tavoitteet ja toimintasuunnitelma huomioidaan yhdistyksen vuotuista toimintasuunnitelmaa laadittaessa. Jalostustoimikunta raportoi yhdistyksen toimintakertomuksen yhteydessä vuosittain tavoiteohjelman toteutumista omana kohtanaan, sisältäen muunmuassa populaation rakenteen ja tilan, siitokseen käytetyt koirat, niiden jälkeläismäärät ja raportoidut sairaudet. Westiekerhon toimintakertomus julkaistaan kerhon kevätkokouksessa ja sen jälkeen seuraavassa Westie-lehdessä.

2. RODUN TAUSTA JA KEHITTYMINEN

Skotlannin ylämailla on vuosisatojen ajan käytetty pieniä terriereitä mäyrän, ketun ja muiden pienpetojen metsästyksen. Näiden skotlantilaisten luolaterriereiden pentueisiin syntyi silloin tällöin valkoisia pentuja, jotka ensin lopetettiin muka elinkelvottomina. Jotkut metsästäjistä alkoivat kuitenkin suosia juuri valkoisia, koska valkoinen koira erottui tummaa paremmin metsästettävistä riistaeläimistä.

Pieniä terrierejä Skotlannissa oli ollut vuosisatoja ja jo 1600-luvulta on tietoa valkoisista koirista. 1800-luvun lopulla Skotlannissa oli useita erillisiä valkoisia terrierikantoja. Skotlanti on maastoltaan vaikeakulkuista ja matkanteko oli tuolloin hankalaa, mikä omalta osaltaan vaikutti siihen, että eri klaanien kannat pysyivät erillisinä ja ne tunnettiin pitkään omilla nimillään. Tunnetuimpia olivat Roseneathin terrierit ja Malcolmien suvun Paltallochin terrierit.

Nämä pienet terrierit oli kehitetty metsästykseseen ja niiden jalostuksen tärkein tavoite oli hyvissä metsätysominaisuuksissa. Skotlannin ylämailla terrierit työskentelivät laumoissa, minkä vuoksi niiden oli tultava toimeen keskenään. Ne tunkeutuivat luoliin ja kivien väliin ja ajoivat esiin metsästettävät eläimet. Koirien oli oltava kyllin pieniä, jotta ne kykenivät menemään sisään ahtaisiin onkaloihin ja niin rakentuneita, että ne pystyivät ujuttamaan itsensä sisään hyvinkin pienistä aukoista. Ylämaalaiskoirien piti olla kestäviä ja ketteriä, jotta ne saattoivat väsymättä liikkua vaikeakulkuisessa louhikkoisessa maastossa: kivien päällä, väleissä ja alla. Niiden piti kestää Skotlannin koleaa ja kosteaa säätä, mihin ne tarvitsivat hyvän vettä hylkivän ja lämmittävän turkin, joka samalla myös suojaasi koiran ihoa kivikossa. Vahva kaula ja pää leveinen leukoineen ja isoine hampaineen mahdollistivat sen että koira pärjäsi taistelussa petoja vastaan. Ja ennenkaikkea terrierien piti olla älykkeitä ja rohkeita, eivätkä ne saaneet pelätä mitään!

Eversti E. D. Malcolm voidaan katsoa rodun kummisedäksi: hän teki rotuaan tunnetuksi ja on pitkälti hänen ansiotaan, että rotu yhdistyi ja käyttöön otettiin kompromissinimi West Highland White Terrier. Aiemmin länsiylämaalaiset oli näytellyissä esitetty mm. nimillä White Scottish Terrier, Little Skye ja Little White Skye. Valkoisen länsiylämaan terrierin valkoinen väri ei ole koskaan ollut vitivalkoista; siinä on aina ollut eriasteisesti kellertävää sävyä, niin että yksi nimiehdotus rotua yhdistettäessä olikin White and Lemon Terrier.

Skotlannin ylämaiden valkeat terrierit olivat vielä pitkään 1900-luvulla tunnettuja hyvistä metsätysominaisuuksistaan, vaikka niiden kasvatusta olikin jo kääntynyt ”näyttelyjalostukseksi”. West Highland White Terrier -rodulla oli ensimmäisen kerran omat luokkansa Edinburghin näyttelyssä lokakuussa 1904 ja ensimmäisen kerran uudella nimellä rekisteröitiin koiria vuonna 1907, tuolloin 142 yksilöä. Samana vuonna saatiin rotuun myös ensimmäinen valio: vuonna 1905 syntynyt uros Morven. Vuosina 1907-1916 Englannissa rekisteröitiin yhteensä 3947 West Highland White Terrier -rotuista koira. Valioita tuona jaksolla leivottiin 27.

Cairn-terrierit rekisteröitiin omaksi rodukseen westieiden jälkeen vuonna 1910. Vuoteen 1925 asti rotuja risteytettiin keskenään. Syntyneistä pennuista valkoiset rekisteröitiin westieinä ja muun väriset cairn-terriereinä. Vanhoissa cairn-sukutauluissa näkyvät valkoiset yksilöt eli westiet merkillä W tai WHW. Samoja koiria esiintyy myös tuon ajan skotlannin-terrierien sukutauluissa.

Rodun kautta aikojen merkittävin kasvattaja May Pacey aloitti Wolvey-kennelinsä 1911. Hän kasvatti rotua aina kuolemaansa v. 1963 asti ja toimi myös rodun tuomarina. Hän teki valkoisen länsiylämaan terrierin hyväksi enemmän kuin kukaan enää koskaan pystyy tekemään. Hän jatkoi kasvatustyötä myös sotavuosien ylitse. Kuten monelle muullekin brittiläiselle rodulle, sodat merkitsivät jalostusmateriaalin vähenemistä. Paljon koiria menetettiin ja vain osa siitoskoirista onnistuttiin pitämään hengissä. Osa parhaista koirista lähetettiin Amerikkaan, jossa rotu oli jo silloin saavuttanut melkoisen suosion. Molempien maailmansotien aikana rodun jalostus pohja selvästi kaventui, monet kasvattajat lopettivat ja muutamien säilyneiden linjojen merkitys rodun myöhemmässä kehityksessä korostui.

SUOMEN KANTA

Ensimmäiset kaksi westietä tulivat Suomeen, Aarne Lounan Kiho-kenneliin 1930-luvun puolivälissä vaihtokoirina Englantiin viedyille suomenpystykorville. Ne olivat uros (Kiho) Topper ja narttu Sarumcote Denise. Niille perustui koko kanta, joka myös säilyi sotien yli aina 1950-luvulle asti.

”Lounalaiset” länsiylämaalaiset kävivät paljon näyttelyissä ja myös kasvattajaluokkia esitettiin. Koirien kerrotaan olleen tuolloin melko kookkaita ja pitkärunkoisia, pitkähäntäisiä ja huonopigmenttisiä. Turkkeja ei trimmattu. Ensimmäinen Suomen muotovalion arvon saavuttanut westie oli narttu Kiho Jeli (s. 1.11.1940).

Uusi kanta sai alkunsa 1960-luvulla. Ruotsista tuotu KANS & POHJ MVA V-63 MacMahons White Trump (s. 10.4.1961) kiersi paljon näyttelyissä ja keräsi rodulle ihailijoita. Aikaisemmin Suomessa lähinnä taiteilijoiden suosima lemmikki alkoi yleistyä koko kansan suosikiksi. Nollatilanteeseen ei 60-luvun alun jälkeen ole enää jouduttu. Ensimmäinen suuri suosion huippu koettiin 1970-luvulla. Silloin kukoisti myös voimallinen matadorijalostus. Rekisteröinneissä oli 1980-luvulla suvantovaihe, mutta 1990-luvulla alkoi tasainen kasvu, joka yhä jatkuu. Nyt 2000-luvulla suosion kasvu on yhä kiihtynyt kaikkine lieveilmiöineen.

Nykyisestä kannasta löytyy linja 1960-luvun alun tuonteihin, mutta maahan on kuitenkin jatkuvasti tuotu uusia koiria Englannista, Ruotsista, USA:sta ja eri Euroopan maista – etenkin sen jälkeen kun maahantuonti 1980-luvulla helpottui. Osa tuontikoirista tulee lemmikeiksi, eivätkä ne koskaan päädy jalostukseen. Tuonneissa uudet muotimaat seuraavat toisiaan aina sen mukaan milloin missäkin jokin vahva kennel saavuttaa menestystä koirillaan.

NYKYINEN KÄYTTÖTARKOITUS

Valkoinen länsiylämaanterrieri on aktiivinen, terhakka lenkkikaveri, harrastuskoira sekä iloinen ja ystävällinen seurakoira. Metsästyksen rotua ei nykyään käytetä, vaikka monilla yksilöillä on metsästystaipumuksia. Rodulla on oikeus osallistua MeJä:lle. Agilityä ja TOKOa on harrastettu jo jonkin aikaa ja näyttäisi siltä että agilityharrastajien joukko kasvaa. Suomen länsiylämaalaisista kuitenkin suurin osa on seurakoirina ja lenkkikaverina, mihin rodun luonne sopii oivallisesti.

Rodun levinneisyys

Vuonna 1907 rekisteröitiin Englannissa 142 yksilöä ja vuosina 1907-1916 yhteensä 3947. Valkoinen länsiylämaanterrieri on kaikkialla maailmassa yksi suosituimmista terrieriroduista. Samat linjat löytyvät eri puolilta maailmaa.

Rekisteröinnit esimerkkivuosilta 1954-1980 Suomessa:

1954-64	rekisteröitiin 27 (luku sisältää myös ulkomaalaiset näyttelyissä käyneet)
1965	21
1970	100
1980	149

Rekisteröinnit, siitoskoiramäärät sekä keskimääräinen pentuekoko vuosina 1990-2008 Suomessa

Vuosi	Rek. yht.	Käytetyt siitosnartut	Käytetyt siitosurokset	Pentuja keskimäärin/pentue
1990	111	34	19	3,3
1991	135	30	19	4,5
1992	186	48	26	3,9
1993	180	55	25	3,3
1994	181	49	27	3,7
1995	204	52	30	3,9
1996	208	54	37	3,9
1997	194	56	24	3,5
1998	189	51	26	3,7
1999	238	61	28	3,9
2000	217	58	29	3,7
2001	237	61	31	3,5
2002	289	76	36	3,6
2003	336	85	37	3,7
2004	338	79	48	3,9
2005	407	97	38	3,7
2006	521	125	37	3,8
2007	585	132	48	3,9
2008	599	129	51	3,7

Viiden vuoden populaatio Suomessa: 2450 kpl.

Rekisteröityjä koiria 7277 kpl.

3. JÄRJESTÖORGANISAATIO JA SEN HISTORIA

WESTIEKERHO ry. -WESTIEKLUBBEN rf. on Suomen Kennelliitto r.y:n alaisuudessa toimiva valkoisten länsiylämaanterrieri-harrastajien rotujärjestö. Yhdistys perustettiin 7.2.1976 ja hyväksyttiin rotujärjestöksi 1988. Jäsenmäärä oli vuoden 2008 lopussa 1572, joista varsinaisia jäseniä oli 1446, ainaisjäseniä 44, kunniajäseniä 2, perhejäseniä 42 ja tuomarijäseniä 37 sekä yksi (1) yhdistysjäsen.

Jäsenistölle tarjotaan erilaista toimintaa esim. trimmauskursseja, kehätotutusta, yhteisiä westilenkkejä, westiepäiviä, virallisia ja epävirallisia näyttelyitä.

Yhdistys on julkaissut trimmausohjeet ja rotuesitteen. Yhdistyksen julkaisu Westie-lehti ilmestyy neljä kertaa vuodessa.

Hallitus

Yhdistyksen asioita hoitaa hallitus, johon kalenterivuodeksi valitun puheenjohtajan lisäksi valitaan kolmeksi kalenterivuodeksi kerrallaan kuusi varsinaista jäsentä sekä vuodeksi kaksi varajäsentä. Kaksi hallituksen jäsentä on vuosittain erovuorossa. Hallitus valitsee vuosittain keskuudestaan varapuheenjohtajan, sihteerin ja rahastonhoitajan. Tarvittaessa voidaan sihteeri ja rahastonhoitaja valita hallituksen ulkopuolelta. Jos hallituksen jäsen joutuu eroamaan kesken toimikauttaan, voi yhdistys valita hänen tilalleen uuden jäsenen jäljellä olevaksi toimikaudeksi. Hallitus on päätösvaltainen puheenjohtajan tai varapuheenjohtajan ja vähintään kolmen jäsenen läsnäollessa.

Jalostustoimikunta

Kokoonpano

Westiekerho r.y:n hallitus valitsee jalostustoimikuntaan vähintään neljä jäsentä kahdeksi vuodeksi kerrallaan. Jalostustoimikunta valitsee itselleen puheenjohtajan ja sihteerin. Vuonna 2007 jalostustoimikuntaan kuuluu 6 jäsentä, joista asian tuntijajäsenenä on yksi eläinlääkäri.

Jalostustoimikuntaan valittavan henkilön tulee täyttää seuraavat vaatimukset:

- hän on SKL-FKK ry:n ja Westiekerho ry:n jäsen
- hän on omistanut westien vähintään viisi vuotta ja kasvattanut vähintään kaksi pentuetta tai omaa vastaavan käytännön kokemuksen
- hän noudattaa kasvatustoiminnassaan SKL-FKK ry:n ja Westiekerho ry:n ohjeita ja määräyksiä
- hän nauttii yleistä luottamusta ja on objektiivinen, pitkäjänteinen ja yhteistyöhaluinen.

Kerholla on oma pentuvälittäjä, joka välittää jalostustoimikunnan suositukset täyttyviä pentueita. Pentuvälitys on tärkeä informaatiokanava pennunkyselijöille myös itse rodusta ja sen ominaisuuksista. Pentuvälittäjä osaa kertoa westien luonteesta, terveydestä, turkin hoidosta, ruokinnasta ja kasvatuksesta. Pentuvälittäjä varoittaa kyselijöitä myös rotumme uhista, mm. kiihtyvistä pentutehtailusta, paperittomista pennuista ja laittomasti maahantuoduista koirista. Lisäpalveluna pentuvälityksen yhteyteen on tullut nyt myös rescue-koirien ja hoitopaikkaa tarvitsevien westieiden välitys.

4. NYKYTILANNE

4.1 Populaation koko ja rakenne

Vuositilasto – rekisteröinnit

	2008	2007	2006	2005	2004	2003	2002	2001	2000	1999	1998
Pennut (kotim.)	472	522	485	372	311	316	272	217	217	230	180
Tuonnit	127	63	36	35	30	20	17	17	9	8	9
Rek.yht.	599	585	521	407	341	336	289	234	226	238	189
Pentueet	129	135	127	100	79	86	76	62	59	61	51
Pentuekoko keskimäärin	3,7	3,9	3,8	3,7	3,9	3,7	3,6	3,5	3,2	3,8	3,5
Kasvattajat	86	76	71	67	55	53	50	41	41	42	41
Jalostukseen käytetyt eri urokset											
- kaikki	51	48	37	39	48	37	36	31	29	29	25
- kotimaiset	30	28	21	21	23	25	27	24	18	18	18
- tuonnit	16	14	11	11	14	9	5	2	4	6	3
- ulkomaiset	5	6	5	7	11	3	4	5	7	5	4
Keskimääräinen jalostuskäytön ikä	3v5kk	3v3kk	3v2kk	3v	3v11kk	3v6kk	4v11kk	3v10kk	3v11kk	3v9kk	3v3kk
Jalostukseen käytetyt eri nartut											
- kaikki	129	132	125	98	80	85	78	62	59	59	50
- kotimaiset	109	101	103	76	62	75	66	58	51	55	47
- tuonnit	20	31	22	22	18	10	12	4	8	4	3
Keskimääräinen jalostuskäytön ikä	3v2kk	3v1kk	3v2kk	2v11kk	3v1kk	2v11kk	3v3kk	3v2kk	3v2kk	3v5kk	2v11kk
Isoisät	98	101	93	86	85	74	65	57	55	52	48
Isoäidit	144	143	128	111	109	99	88	73	61	65	49
Sukusiitos%	1,15%	1,00%	1,05%	0,93%	1,16%	1,94%	1,50%	1,73%	2,64%	2,63%	2,21%

Vuositilastoanalyysi

Tarkastelujaksoksi on valittu kaksi sukupolvea, jossa yksi sukupolvi on viisi vuotta.

Rekisteröinnit ovat kasvaneet huomattavasti viimeisen kymmenen vuoden aikana. Vuonna 2006 rikottiin 500 rekisteröinnin raja. Kotimaisten pentujen ja kasvattajien määrä on kymmenen vuoden tarkastelujaksolla kaksinkertaistunut. Tuontien määrä on kasvanut kymmenen vuoden aikana viisitoistakertaiseksi. Tämä selittyy pitkälti sillä, että aikaisemmin koiria tuotiin Suomeen ainoastaan jalostusmateriaalin lisäämiseksi, mutta nykyään koirien tuonti on suurelta osin kaupallistunut. Muutamat henkilöt tuovat kokonaisia pentueita myyntiin pääasiallisesti Tsekeistä, Venäjältä, Latviasta, Puolasta, Unkarista ja Irlannista.

Kotimaisten jalostusurosten määrä ei ole kasvanut tasaisesti suhteessa populaation kokoon. Vuonna 1999, kun rekisteröintejä oli 238, käytettiin rodussa 29 eri urosta. Vuonna 2008 rekisteröintien ollessa 599, käytettyjen urosten määrä oli 51. Vaikka siis rekisteröintimäärät nousivat kaksinkertaiseksi, käytettyjen urosten määrä kasvoi vain 1,75 kertaiseksi. Jalostukseen käytetyistä tuontikoirista urosten määrä on kasvanut kolminkertaiseksi ja ulkomaisia uroksia on käytetty tasaisesti koko jakson ajan, vuoden 2004 ollessa huippuvuosi. Urosten keskimääräistä jalostuskäytön ikää voidaan pitää alhaisena, kun kyseessä on pitkäikäinen rotu.

Kotimaisten jalostukseen käytettyjen narttujen määrä on kasvanut tasaisesti noin kaksinkertaiseksi, mikä on täysin yhteneväisessä linjassa pentueiden määrään, koska pentuekoko on koko jakson ajan pysytellyt lähes samana. Jalostukseen käytettyjen tuontinarttujen määrä sen sijaan on kasvanut viisinkertaiseksi. Tämä voidaan osittain selittää koirien kaupallisella tuonnilla, mutta myös sillä, että kasvattajat ovat hakeneet ulkomailta uutta jalostusmateriaalia. Suosittuja narttujen tuontimaita ovat olleet Puola, Hollanti, Unkari ja Uusi-Seelanti.

Taulukosta ilmenee, että jalostusurosten ja -narttujen epäsuhta on todella suuri. Esimerkiksi vuonna 2008 oli käytössä vain 51 urosta kun narttuja oli 129. Koko jalostuspohjasta käytetään vain pientä osaa.

Tehollinen populaatio määrittää jalostuspohjan laajuuden ja sitä kautta sukusiitoskertoimen kasvunopeuden ja geeniallelelien hävikin populaatiossa. Luku muodostuu eri sukuisten ja eri sukupuolta olevien jalostuskoirien lukumäärästä eli koirista, jotka siirtävät geenejä seuraavaan sukupolveen.

Tehollinen populaatiokoko voidaan laskea käyttäen seuraavaa kaavaa:

Tehollinen populaatiokoko $(N_e) = 4 \times N_m \times N_f / (N_m + N_f)$, jossa N_m on lisääntyvien urosten lukumäärä ja N_f on lisääntyvien narttujen lukumäärä.

Kaikki laskukaavat kuitenkin antavat aina yliarvion tehollisesta populaatiokoosta, koska ne olettavat että koirat risteytyvät sattumanvaraisesti ja että ne eivät ole sukua keskenään. Suositeltava tehollinen populaatio tulisi olla n. 200 jalostuskoiraa. Tehollisen luvun ollessa alle 50 populaatio on erittäin haavoittuvassa tilassa, koska sukusiitoste nousee ja kannan homozygotia kasvaa, jolloin geneettinen monimuotoisuus vähenee (= geeniallelelien häviäminen kiihtyy).

Suomen kannan tehollinen populaatiokoko on kasvanut tasaisesti suhteessa rekisteröinteihin. Westieillä tehollinen populaatiokoko on kuitenkin riittämätön, jotta se mahdollistaisi kannan monipuolisen jalostuskäytön ja geneettisen monimuotoisuuden ylläpitämisen. Mahdollisuus yli 200 jalostuskoiran teholliselle populaatiolle Suomessa olisi täysin realistinen ja saavutettavissa oleva asia.

Sukusiitoste on laskenut lähes 1,5 % viimeisen 10 vuoden aikana. Suomen Kennelliiton KoiraNetin sukusiitosteet ovat kuitenkin aliarvioita puutteellisten sukutietojen vuoksi. Yksittäisten yhdistelmien osalta voidaan arvioida, että kasvattajat käyttävät läheistä sukusiitosta harvoin, viime vuosina muutama kasvattaja on tehnyt isä-tytär parituksen. Suuri osa perinnöllisyystieteilijöistä suosittelee turvalliseksi sukusiitosteeksi korkeintaan 2,5 % tai vähemmän. Suositeltavaa olisi pysyä aina alle 6,25 %, joka vastaa serkusparituksen sukusiitostetta. Sukusiitospesentti tulisi laskea viiden sukupolven mukaan. On kuitenkin otettava huomioon, että populaation sukusiitospesentti on huomattavasti tärkeämpi asia kuin yhden yksittäisen yhdistelmän sukusiitospesentti.

KÄYTETYIMMÄT UROKSET 1998-2008	<i>Pentueita</i>	<i>Pentuja</i>	<i>Pentueet & pentujen kokonaismäärä, (mukana myös tilastointiajan ulkopuolella syntyneet pennut)</i>	
1. LEONHARD'S PEARLDIVER* s. 2001 (Ashgate Och Aye It Is – Leonhard's Percya)	25	109	25	109
2. SHOT ADOXA* s. 2003 (Speedy Gonzales du Moulin de Mac Gregor – Finezja Adoxa)	23	104	23	104
3. SHINNESS SEBASTIAN s. 1996 (Warner de Cinoteca Nono – Ashgate Shinness)	26	102	26	102
4. LEONHARD'S SUPERTRAMP+ s. 2002 (Vallange Sailor Jack – Leonhard's Perfect Love Affair)	25	98	25	98
5. FIVE O'CLOCK AT GRANDIFLORA* s. 2004 (Speedy Gonzales du Moulin de Mac Gregor – Fergie Pandemia)	22	89	22	89
6. STARRING TONTTU-UKKO s. 2001 (Et Cetera Dux Ducis – Starring de Cinoteca Nono)	23	85	23	85
7. ARMADALE'S ME MYSELF AND I* s. 2003 (Bellevue Careless Spirit – Armadale's Simply Special)	22	83	22	83
8. BRAIT NOUZ YUKATAN* s. 2004 (Markstown Mr Havasu – Brait Nouz Tomorrow Ticket)	17	81	18	84
9. PLAYING POLROSE+ s. 2002 (Duke Vom Deipenbrook – Playing Harmony Bell)	23	78	24	84
10. GIZMO SYNCYTIA* s. 2003 (Rob du Moulin de Mac Gregor – Alexia Janra)	16	65	16	65
11. PERHAPS PUMA s. 1998 (Perhaps Possibly – Perhaps Snow Angel Thorn Asgard)	16	64	16	64
12. ALBORADA MAGISTER+ s. 2002 (Alborada Gran Senor – Alborada Strega)	17	64	17	64
13. SEEDWE'S SOUND OF BELLINI FOR WHO'S+ s. 2001 (Domaroy Countryman – Seedwe's Sound Of Music)	16	62	16	62
14. MER-LAS OPULENT BOY s. 1999 (Meryfield's Malcolm – Raitokiven Mysecretfantasy)	15	59	15	59
15. UNGARRO DU DOMAINE DE MONTROSE* s. 2003 (Ashgate Ben Earb – Sidonie Du Domaine De Montrose)	14	55	14	55
16. WHO'S TOUGH ENOUGH s. 2006 (Bellevue Trigger Happy – Who's Liria)	13	52	13	52
17. MER-LAS XIOMARA s. 2005 (Alppilaakson Millennium Mac – Princess)	13	52	13	52
18. TWEED TAKING COMMAND+ s. 1996 (Fleetwood Froot Loops – Tweed Talking Of Roses)	11	45	15	57
19. HERRFREDDE s. 1997 (Happy White Emperor – Proud Mary's All My Loving)	12	45	12	45
20. YEMMAYAMMU* s. 1997 (Oaklund's Clever Dick – Whitehaus Mercy Mercy)	15	44	15	44
* = tuontikoira 8/20 + = lainakoira, joka lähtenyt jo maasta 5/20				

Tarkasteluväliksi on valittu kymmenen vuotta, eli kaksi sukupolvea. Käytetyistä koirista ulkomaisia uroksia on yhteensä 65 %. On kuitenkin huomattavaa, että esimerkiksi koirat sijoilla kaksi (SHOT ADOXA) ja viisi (FIVE O'CLOCK AT GRANDIFLORA) ovat velipuolia, vaikka ovatkin tuontikoiria. Näiden koirien suuri käyttö näkyy myös isoisätilastossa (sama isä: Speedy Gonzales du Moulin de Mac Gregor). Myös koirat sijoilla yksi (LEONHARD'S PEARLDIVER) ja neljä (LEONHARD'S SUPERTRAMP) ovat toisilleen läheistä sukua, koiran yksi emä (Leonhard's Percya) on koiran neljä emän (Leonhard's Perfect Love Affair) emä. Ainoastaan koirat sijoilla 14 (MER-LAS OPULENT BOY) ja 17 (MER-LAS XIOMARA) ovat

Suomessa syntyneitä suomalaisten koirien jälkeläisiä. Kaikki muut ovat joko tuontikoirien jälkeläisiä, tuonti- tai lainakoiria ulkomailta. Tuonti- ja lainakoirat ovat pääasiassa kotoisin Saksasta, Puolasta, Hollannista, Venäjältä, Ruotsista, Espanjasta, Ranskasta ja USA:sta. Kun verrataan käytetyimpien urosten pentujen määrää tämän jalostuksen tavoiteohjelman määrittämään urosten maksimikäytön määrään, huomataan, että kaikki koirat sijoilla 1-17 ylittävät suositeltavan käytön rajan. Kolme ensimmäistä koiraa jopa kaksinkertaisesti. Urosten ylikäyttöä voidaankin tilastojen valossa pitää yhtenä suurimmista ongelmista suomalaisessa westiepopulaatiossa.

Rajoituksia urosten käytölle on pyritty antamaan jo aikaisemmin, mutta niistä on harvoin pidetty kiinni, tai rajoitukset ovat olleet liian löysiä suhteessa populaation kokoon. Lähes kaikki koirat ovat olleet hyvin nuoria jalostuskäytön aikana. Jalostuskäyttö on usein tapahtunut lyhyen ajan sisällä ja siten vaikutus yhteen sukupolveen on hyvin merkittävä. Mikäli uros periyttää perinnöllistä sairautta, tai sairastuu myöhäisemmällä iällä sellaiseen itse, on tilanne hyvin huolestuttava. Vahingot voivat olla siinä vaiheessa erittäin huomattavia, jos koko seuraavan sukupolven tai jopa kahden sukupolven jalostuskäyttöä joudutaan rajoittamaan. Lisäksi kasvattajat käyttävät tuonti- ja lainauroksia usein niin, että niistä halutaan koiria jatkojalostukseen. Uroksen todellinen merkitys populaatiolle paljastuu vasta isoisätilastossa. Pienelläkin jälkeläismäärällä voi siten olla merkittävä vaikutus populaatioon. Järkevää jalostusta olisikin niin tuonti kuin kotimaisten urosten kohdalla pidemmälle aikavälille ulottuva kohtuullinen käyttö, varsinkin kun kyseessä on pitkäikäinen rotu. Lainaurosten kohdalla rajoitetumpi käyttö voi olla vaikea toteuttaa käytännössä, mutta uroksen käyttö tulisi silloinkin suhteuttaa populaation kokoon eikä ylittää maksimikäytön rajaa.

20 ENITEN JÄLKELÄISEN JÄLKELÄISIÄ JÄTTÄNEET UROKSET V. 1987-2007

uros	jälkeläisen jälkeläisiä	jälkeläisiä	isoiä tarkastelujakson aikana syntyneille pennuille
1. Lazydays Harlequin (Lasara Love All – Lasara Lilly Marlene)	234	88	4,62 %
2. Speedy Gonzales du Moulin de Mac Gregor+ (Relax-Max du Moulin de Mac Gregor – Punch Coco du Moulin de Mac Gregor)	185	7	3,65 %
3. Windacre Man For All Seasons+ (Whitebriar Jeronimo – Ashgate Skeabost)	172	37	3,39 %
4. Alborada Magister+ (Alborada Gran Senor – Alborada Strega)	118	64	2,33 %
5. Fleetwood Froot Loops+ (Danskots Hokus Pokus – Majolika's Wendy)	110	45	2,17 %
6. Kardemumman Wintersports (Lazydays Harlequin – Ashgate Dippin)	104	53	2,05 %
7. Afterall (Westlake Ettrickboy – Riwals Copy Writer)	101	41	1,99 %
8. Perhaps Puma (Perhaps Possibly – Perhaps Snow Angel Thorn Asgard)	99	64	1,95 %
9. Who's Got The Times+ (Caithness Plantagenet – Perhaps Peach Blossom)	97	24	1,91 %
10. Perhaps Possibly (Caithness Prototype – Rollingpearl)	92	26	1,81 %
11. Maryglen Make Your Way (Westie White Wunderschön – Maryglen Morning Dawn)	87	43	1,71 %
12. Starring Tonttu-Ukko (Et Cetera Dux Ducis – Starring De Cinoteca Nono)	85	71	1,67 %
13. Shinness Sebastian (Warner De Cinoteca Nono – Ashgate Shinness)	83	102	1,63 %
14. Maryfield's Malcolm (Who's Nightclubbing – Fleetwood Fall In Love)	81	34	1,59 %
15. Et Cetera Dux Ducis (Happy White Emperor – Et Cetera Electra)	78	10	1,54 %
16. Krisma City Slicker+ (Wesscots Knight Challenge – Krisma Keynote At Olac)	74	41	1,46 %

17. Perhaps Partner In Crime (Perhaps Crimetime - Times Flash In The Pan)	72	21	1,42 %
18. Whitebriar Jamiroquai+ (Braemar Highland Rebel - Baldovan Winter Sweet)	68	33	1,34 %
19. Seedwe's Sound Of Bellini For Who's* (Domaroy Countryman - Seedwe's Sound Of Music)	66	62	1,30 %
20. Donut's Captain Carlos (Alborada Garcihernandez - Shinness Arcticberry)	65	42	1,28 %
* = tuontikoira 1/20 = 5 % + = lainakoira, joka poistunut maasta/astutettu ulkomailla 7/20 = 35 %			

Kaikki urokset ovat tuontikoiran/koirien jälkeläisiä, vaikka olisivatkin syntyneet Suomessa.

Koirien keskinäiset sukulaisuussuhteet:

- koirat 1 ja 6 ovat isä ja poika,
- koirat 8 ja 10 ovat isä ja poika,
- koirat 12 ja 15 ovat isä ja poika,
- koiran 20 emä on koira nro 13 sisarpuoli,
- koiran nro 10 emä on koiran nro 5 tytär,
- koiran nro 14 emä on koiran nro 5 sisar,
- koiran nro 12 emä on koiran nro 13 tytär,
- koiran nro 9 isä on koiran nro 10 isoisoisä,
- koiran nro 9 emä on koiran nro 14 isänemä.

Voidaan siis sanoa, että suuri osa koirista on hyvin läheisesti sukua toisilleen.

Käytännössä westieurosta voidaan käyttää jalostukseen jopa kymmenen vuotta, joten yhden uroksen vaikutus voi yltää vähintään kahteen sukupolveen. Joidenkin urosten korkea jälkeläisten määrä selittyy yhden tai kahden yksittäisen pojan liikakäyttönä. Toiset uroksista eivät itse ole olleet suuresti käytettyjä, mutta niiden jälkeläisiä on käytetty runsaasti jalostukseen. Jos uroksia käytettäisiin tasaisemmin ja laajemmin jalostukseen, vaikutuksen pitäisi alkaa näkyä myös isoisätilastossa. Viimeisen kahdenkymmenen vuoden aikana eniten jälkeläisen jälkeläisiä jättänyt uros on prosentuaalisesti isoisä 4,62 % (233 kpl) vuosina 1987-2007 syntyneille pennuille (5064 kpl).

4.2 Luonne ja käyttöominaisuudet

Luonteen tulee olla rotumääritelmän mukainen: valpas, iloinen, rohkea, itsevarma mutta ystävällinen. Rotu on hyvin sosiaalinen ja se viihtyy hyvin ihmisten parissa ja tulee toimeen muiden koirien kanssa, onhan rotua aiemmin käytetty laumoina apuna metsästyksessä. Rodussa on edelleen paljon riistaviettisiä yksilöitä, vaikka niitä ei enää käytetä varsinaisesti metsästyksessä. Westie on ennen kaikkea nykyään seurakoira ja lenkkikaveri, jonka kanssa voi harrastaa monenlaista, mm. agilityä, tokoa, koiratanssia. Rotu on saanut oikeuden osallistua MEJÄän.

Perinteisessä palveluskoirien luonnetestissä on testattu muutamia yksilöitä. Tämä luonnetesti painottuu mittaamaan koiran reaktioita erilaisissa tilanteissa. Luonnetesti soveltuu hyvin myös seurakoiraroduille. Terriereille paremmin soveltuisi MH-luonnekuvaus, josta Kennelliitto on kysyi Westiekerhon mielipidettä ja kerho on puolsi tämän luonnekuvauksen käyttöönottoa. Luonnekuvaus on otettu käyttöön Suomen Kennelliiton puolesta vuonna 2008. Ruotsissa on vuoden 2008 loppuun mennessä käynyt MH-luonnekuvauksessa 25 westietä.

Westie on kauniin ulkomuotonsa sisällä kuitenkin terrieri, jolla on vahva itsetunto ja oma tahto, toisaalta rotu on myös älykäs ja helposti oppiva kunhan sopiva motivointikeino löytyy. Nämä luonteenpiirteet luovat haasteita koiran omistajalle, usein kuuluu eläinlääkäreiden ja trimmaajien moittivan rodun äksyä, jopa vihaista luonnetta niitä käsiteltäessä. Vapaa kasvatus ei sovi westielle, vaan se vaatii johdonmukaista ja kurinalaista kasvatusta. Jos kasvatus puuttuu, westiestä tulee helposti dominoiva ja perhettänsä pompottava yksilö, jolle on myöhemmin vaikea saada enää kuria.

Westie on myös utelias ja energinen rotu, joka kaipaa paljon virikkeitä. Ellei niitä ole tarjolla riittävästi, westie tylsistyy ja masentuu. Seurauksena westien käytös muuttuu, koira alkaa tehdä tuhojaan kotona mm. repii ja rikkoo tavaroita tai turhautuneena alkaa repiä karvoja itsestään.

Westiessä tavataan nykyään myös jonkin verran arkoja ja flegmaattisia yksilöitä, joita ei tulisi käyttää siitokseen. Nämä luonteenpiirteet eivät kuulu terrierin luonteeseen. Luonnetta ei ole mitattu ja tietoa kokonaistilanteesta ei juurikaan ole. Tällä hetkellä luonnetta on voitu arvioida pääasiallisesti näyttelyissä ja ainakaan näyttelykehäkäyttötymisen puolesta ei isompia ongelmia ole.

Rotujärjestö ei ole saanut riittävän kattavaa tietoa rodun luonteesta, koska vastausprosentti kasvattajille lähettyihin terveyskyselyihin, joissa on pyritty kartoittamaan myös luonteenpiirteitä, on ollut vähäinen.

Rotujärjestö panostaa tulevaisuudessa tietojen keräämiseen myös luonteesta. MH-luonnekuvauksen, luonnetestien ja esimerkiksi ”Kiva Koirakansalainen” -testin lisäksi tehdään luonnekysely.

4.3 Terveys

4.3.1. PEVISA-ohjelmaan sisällytetyt sairaudet

Valkoinen länsiylämaanterrieri ei kuulu PEVISA-ohjelman rotuihin.

4.3.2. Muut Suomessa todetut merkittävät sairaudet

Rotujärjestö on kerännyt tietoa koirista 1980-luvulta alkaen. Tulokset eivät ole olleet virallisia, koska koiria ei ole tunnistusmerkitty. Koirilta on tutkittu silmiä 1980-luvulta alkaen ja polvia 1990-luvulta alkaen.

Jo rotujärjestön aikaisempi jalostuksen tavoiteohjelma on määritellyt vähimmäisvaatimukset jalostukseen käytettävien koirien terveydentilasta.

1 vuotta täyttäneiden koirien terveydentilaa on seurattu melko säännöllisesti vuosittain lähettämällä kasvattajille pentue-seurantakyselyitä sekä koirien terveydestä ja luonteesta kerätään jatkuvaa tietoa rotujärjestön internetsivuilla. Näiden kyselyiden koonnit on julkaistu rotujärjestön lehdessä vuosittain. Kuitenkin otettaessa huomioon rodun suuri levinneisyys viime vuosina, tulisi koirista saada enemmän tietoa.

4.3.2.1. Allergiat, atopiat ja muut ihosairaudet

Allergiat ovat valkoisen länsiylämaanterrierin yleisin terveysongelma myös Suomessa. Koska iho-oireet ovat yleisiä, tulisi niihin kiinnittää huomiota paitsi kasvattajien niin myös rodun ulkomuototuomareiden (kts. kohta 4.4.).

Yleistä

Allergisella koiralla ensimmäisenä oireena on lievä tai voimakkaampi ihon kutina, joka voi olla paikallista tai yleisempää. Koira voi myös sairastaa kroonista korvatulehdusta. Tutkimusten mukaan noin 3-15 % kaikista koirista kärsii atopiasta, mutta vain hyvin pieni osa näistä johtuu ruoka-aine yliherkkyydestä. Suurin osa (90 %) koirien allergisista iho-oireista on hengitystieperäisiä (atopia), vain 10 % oireista johtuu ruoka-aineista ja suuri osa näistä ruoka-aine allergikoista kärsii myös atopiasta samanaikaisesti. Ruoka-aineperäisten allergioiden iho-oireet eivät kuitenkaan millään tavoin kliinisesti poikkea atooppisista iho-oireista, mutta kohdistuvat etupäässä oireilevan koiran korviin.

Allergian/atopian oireita

- tassujen kalvaminen ja pureskelu
- kuonon hierominen maahan tai esineisiin
- kehon jatkuva rapsuttaminen/raapiminen
- uusiutuvat korvatulehdukset
- epänormaali turkinlähtö
- ihon rikkoutuminen

Koirat voivat pureskella tassujaan kunnes ne ovat punaiset ja arat. Ne voivat hieroa kuonoaan ja korviaan, kunnes niiden iho rikkoutuu ja tulehtuu (pyoderma). Ihon rikkoutuminen allergiassa onkin usein vasta toissijainen oire: koira raapii ja rapsuttaa kutisevaa ihoaan, kunnes se on vereslihalla. Rikkoutuneeseen ihoon pesiytyy sitten helposti bakteereja ja hiivasieniä, jolloin se tulehtuu. Tässä on jo valmis noidankehä, kun kutina lisää raapimista, jolloin iho rikkoutuu ja infektoituu. Tämä puolestaan lisää kutinaa entisestään. On huomattava, että myös koiran perusuonteella on merkitystä allergiaoireiden voimakkuuteen: levottomat ja rauhottomat koirat kutisevat enemmän (stressinsietokynnys alhaisempi) kuin rauhalliset ja varmat.

Erityyppisten allergioiden ilmeneminen

Atooppisen allergian ihomuutokset keskittyvät naamaan ja korvien alueelle, joista voi lähteä karvat. Ihomuutokset ruoka-aine allergioissa eivät mitenkään eroa atooppisesta ihottumasta, mutta usein ilmenevät vain korvatulehduksina. Hyönteisten ja loisten aiheuttamat allergiat taas aiheuttavat turkin lähtöä selän, lantion ja hännän alueella, mikä ei taas ole tyypillistä atopialle tai ruoka-aine allergioille. Kosketusallergian kutina ja ihomuutokset keskittyvät sille alueelle, mikä on ollut lähinnä allergisoivaa materiaalia.

Allergiatestit

Allergiatestejä pitäisi tehdä vasta, kun varmasti tiedetään koiran olevan allerginen jollekin. Testeillä pyritään määrittelemään, mille koira on allerginen. Koira ei saa lääkityä suun kautta annettavalla kortisonilla neljään viikkoon ennen testiä, ja jos on käytetty kortisonia pistoksena, on varoaika vieläkin pidempi. Testattava koira ei myöskään saa olla rauhoittavan aineen vaikutuksen alaisena, eikä saanut antihistamiinilääkitystä vähintään 10 päivään.

Käytössä on kahdenlaisia testejä, mutta kumpikaan ei ole 100 % varma allergian osoittajana.

Yleisimmin käytetään ihotestiä, jossa erilaisia allergeeneja (allergiaa aiheuttavia aineita) pistetään ihon alle ja arvioidaan silmämääräisesti iholle muodostuvan reaktion perusteella allergisuus aineelle. Tämä testi on silmämääräinen ja siten altis tulkintavirheille. Testin alussa pistetään ihon alle pieni määrä histamiinia ja kontrolliaineena steriiliä suolaliuosta: jos histamiini ei aiheuta reaktiota, ei testi ole luotettava ja tällöin ihotestiä ei voida käyttää. Positiivinen tulos saadaan, kun reaktio-

alueen koko on suolaliuos- ja histamiinipistosten aiheuttamien paukamien välillä. Joskus reaktio on ilmeinen, toisinaan taas vähäisempi, jolloin tulkinta on vaikeampaa.

Veritesteissä mitataan IgE vasta-aineiden määrää (RAST-radioallergosorbent test ja ELISA-enzyme linked immunosorbant test). RAST-kokeen etuna on, ettei aikaisempi kortisonihoito vaikuta tulokseen, mutta haittapuolena on, että virheelliset positiiviset tulokset ovat yleisempiä kuin ihotesteissä. Joskus havaitaan veritesteissä että tietyn valkosolutyypin eli ns. eosinofiilien määrä on kohonnut. Myös sisäloiset voivat aiheuttaa kohonneita eosinofiili-arvoja. Samoin veritesteissä voi paljastua hormonihäiriöitä, jotka aiheuttavat iho-oireita. Veritesti ei paljasta allergian aiheuttajaa, se ilmoittaa ainoastaan, että vasta-aineita on veressä eli koiran immuunijärjestelmä on reagoinut jollekin, mahdollisesti mm. ulkopuoliselle allergeenille.

Kummatkin allergiatestit voivat olla melko epäluotettavia ruoka-aine allergioiden selvittämisessä. Parempi tapa tutkia ruoka-aineiden vaikutusta on käyttää vähäallergeenista ravintoa, ja pikkuhiljaa kokeilla, mille koira mahdollisesti reagoi. Kun koiralle annetaan vähäallergeenista ravintoa, ei samanaikaisesti saa antaa antihistamiinia tai kortisonia, sillä ne saattavat antaa virheellisen kuvan ruokinnan vaikutuksesta oireisiin.

Allergian aiheuttajat

Allerginen ihottuma ei siis ulkonäöltään millään tavalla eroa muista ihottumasairauksista. Ennen kuin voidaan tehdä johtopäätöksiä allergiasta/atopiasta, on kaikki muut mahdolliset kutinan aiheuttajat suljettava pois. Näitä ovat esimerkiksi: demodikoosi, kapi, muut sisä- ja ulkolaiset, kilpirauhasen vajaatoiminta tai yliherkkyys sisäloisille. Vasta kun nämä muut syyt on eliminoitu, voidaan ihotestiä tai veritestiä käyttää allergian osoittajana. Tällä hetkellä 100 % luotettavaa allergiatestiä ei ole olemassa.

Tavallisimpia allergian aiheuttajia ovat: siitepölyt, huonepöly, pöly- ja hilsepunkit, home- ja sieni-itiöt, eläinhilse, höyhenet. Koira saa näitä allergeeneja kehoonsa hengittämällä, ihon läpi päkiöiden ja tassujen kautta, tai ravinnon mukana (esim. kuivamuonissa yleisesti esiintyvät ns. varastopunkit). Yleisin allergeeni koirilla on tutkimusten mukaan kuitenkin pölypunkki, jota esiintyy kaikkialla huoneistoissa ja kodeissa (topatut huonekalut, sängyt, peitteet, tyyny). Myös erilaiset oljet ja esim. tarhoissa kuivikkeina käytettävät heinät sisältävät herkistäviä home- ja sieni-itiöitä. Myös stressi lisää allergiaoireita, vaikei- sinänsä sitä aiheuta.

Allergioiden ja atopian perinnöllisyydestä

Yliherkkyystaipumus on osin perinnöllistä, siksi allergisia koiria ei tulisi käyttää siitokseen. Allergia puhkeaa yleensä 1-3 vuoden iässä, joskin voi alkaa niinkin myöhään kuin 6-8 vuoden iässä, mutta 80 % tapauksista todetaan tätä ennen. Hankalinta on, että ajan kuluessa koira voi vähitellen herkistyä monille eri asioille ja allergiset reaktiot voimistuvat ja pahenevat.

Useilla roduilla tehtyjen tutkimusten perusteella voidaan yleisesti todeta, että atooppisen koiran jälkeläisistä 65 % oireilevat, kun molemmat vanhemmat ovat sairaita. Jälkeläisistä 20-60 %:lla on oireita, kun toinen vanhemmista on sairas.

Sikaripunkki, Demodikoosi

Sikaripunkki on mikroskooppisen pieni ulkoloinen, joka elää koiran ihon karvatupessa. Leviäminen tapahtuu vain emolta pennulle ensimmäisten elinvuorokausien aikana, myöhemmin tauti ei tartu. Pieniä määriä sikaripunkkia voi esiintyä myös terveellä, oireettomalla koiralla. Sikaripunkki aiheuttaa iho-oireita, joita ovat karvanlähtö, punoitus, hilseily, ihon tummuminen, tulehtuminen jne. Sairaus voidaan jakaa kolmeen päätyyppiin:

Paikallinen demodikoosi

Paikalliset pienet ihomuutokset yleensä pään alueella tai raajoissa. Esiintyy tavallisesti alle vuoden ikäisillä koirilla, ja useimmiten paranee itsestään 1-2 kuukaudessa. Noin 10 %:lla tauti etenee ja leviää yleistyneeksi demodikoosiksi. Sikaripunkkia voi esiintyä myös paikallisesti korvatulehduksen aiheuttajana.

Yleistynyt demodikoosi

Pentuiän paikallinen demodikoosi voi levitä yleistyneeksi, jolloin esiintyy laajalle levinneitä ihottuma-alueita (hilseilyä, punoitusta, rupia, näppylöitä) ja yleisoireita (väsymys, kuumeilu, ruokahaluttomuus, imusolmukkeiden suurentuminen). Yleistyneenä demodikoosina pidetään tautia, jossa on viisi tai useampia paikallisia ihomuutoksia, tai koko yksittäisen ruumiinalueen (kuten pään) iho on muuttunut, tai ihottumamuutoksia on useammassa kuin yhdessä jalassa. Miksi joillekin yksilöille kehittyä tämä yleistynyt demodikoosi, ei täysin tiedetä. Altistavina tekijöinä pidetään sisäloisia, kiima-aikoja, hormonaalisia sairauksia, glukokortikoidilääkityksiä ja kemoterapiaa. Lisäksi tietyt koirarodut ovat selvästi muita alttiimpia: afgaaninvinttikoina, beagle, bostoninterrieri, bokseri, chihuahua, chow chow, cockerspanieli, collie, dalmatiankoira, mäyräkoira, dobermanni, englanninbulldoggi, saksanpaimenkoira, pointteri, mopsi, sharpei ja staffordshirenbulldoggeri. Myös valkoinen länsiylämaaninterrieri kuuluu tähän ryhmään. Koska demodikoosi leviää pennun ensimmäisten elinpäivien aikana nimenomaan emältä pennulle, ei sairaita narttuja tulisi käyttää jalostukseen.

Pododemodikoosi

Pododemodikoosissa sikaripunkkia esiintyy paikallisesti vain tassuissa. Tassut turpoavat, punoittavat, tulehtuvat ja tulevat aroiksi. Tässä muodossa on huono hoitovaste.

Sikaripunkki löytyy yleensä helposti iholta otetuista raapenäytteistä. Jos ihomuutokset ovat voimakkaat, erityisesti tassuissa, voidaan lisäksi tutkia ihokoepalat.

Hyvin monet ihosairaudet näyttävät päällepäin samanlaisilta. Jos sikaripunkkeja ei raapenäytteessä löydy, etsitään muita mahdollisia syitä ihomuutoksien aiheuttajiksi. Usein ihossa on lisäksi sekundaarisia bakteeritulehduksia (esim. stafylokokkien aiheuttama ns. hot-spot).

Koska demodikoosi leviää pennun ensimmäisten elinpäivien aikana nimenomaan emältä pennuille, ei sairaita narttuja saa käyttää jalostukseen.

4.3.2.2. Piilokiveksisyys

Piilokiveksisyys on valkoisella länsiylämaanterrierillä kaikkialla maailmassa yleinen periytyvä vika.

Kivesvikaisuutta on koirissa tunnettu jo pitkään. Kivesten laskeutuminen nivuskanavista kivespussiin voi viedä pidemmän tai lyhyemmän aikaa eri yksilöillä.

Varhaisen sikiökauden aikana koiraseläinten kivekset kehittyvät vatsaontelossa. Useimmilla nisäkkäillä kivekset laskeutuvat erityistä nivuskanavaa pitkin kivespussiin (skrotum). Nivuskanava on kiinnittynyt vatsanseinämään. Kivesten laskeutuminen tapahtuu siten, että kives on kiinnittynyt eräänlaiseen jänteeseen (gubemaculum testis), joka kulkee nivuskanavan sisällä ja tämä on taas vastaavasti kiinnittynyt kivespussiin. Eläimen kasvaessa jänne supistuu ja normaaleissa olosuhteissa kives vetäytyy alas kives pussiin.

Monilla eläinlajeilla laskeutuminen tapahtuu jo sikiökaudella, koiralla laskeutuminen tapahtuu vasta syntymän jälkeen. Kivesten laskeutuminen ruumiinontelon ulkopuolelle on välttämätöntä, koska normaalin siittiötuotannon käynnistyminen nisäkäskoirilla edellyttää normaalia ruumiinlämpöä alemmaa lämpötilaa. Tämä on mahdollista ainoastaan kivespussissa. Laskeutumatta jääneet kivekset aiheuttavat aina hedelmättömyyttä ja altistavat koiran myös laskeutumatta jääneisiin kiveksiin kehittyvälle syöväälle.

ANORKIDISMILLÄ tarkoitetaan kivesten täydellistä puuttumista. Tila on hyvin harvinainen, vaikkakin koiralla tällaista on tavattu.

MONORKIDISMILLÄ tarkoitetaan yksikiveksisyyttä eli toinen kives puuttuu, toinen on laskeutunut normaalisti. Tällaistaakin on koiralla tavattu ja tällöin yleensä vasen kives puuttuu.

RETENTIO TESTIS on ihmis- lääketieteessä käytettävä termi, jolla tarkoitetaan häiriötä kivesten normaalissa laskeutumisessa. Tavallisesti kives on jäänyt nivuskanavaan ja tällöin tilaa kutsutaan varsinaiseksi RETENTIO TESTIKSEKSI. Jos kives on jäänyt vatsaonteloon, käytetään nimitystä KRYPTORKIDISMI eli salakiveksisyys tai, piilokiveksisyys.

Eläinlääketieteessä KRYPTORKIDISMILLÄ tai kryptorkismillä tarkoitetaan tilaa, jolloin toinen tai molemmat kivekset ovat jääneet vatsaonteloon tai nivuskanavaan laskeutumatta kivespussiin toisin kuin normaalisti tulisi tapahtua. Vaikkakaan kiveksiä ei havaita, kyseessä ei kuitenkaan ole anorkidismi, kivekset eivät puutu, mutta ne eivät ole laskeutuneet normaaleille paikoilleen.

Vielä ei tarkoin tunneta syytä kivesvikaisuuteen. On oletettu, että mekaaniset syyt, kuten nivuskanvien virheellinen rakenne, tai jokin vika jänteessä, johon kives on kiinnittynyt, voisivat olla syynä. Myös hormonaaliset ja ravitsemukselliset tekijät voivat vaikuttaa.

Tässä yhteydessä on kuitenkin tärkeää huomioida geneettiset syyt ja perinnöllisyyden mekanismi. Kivesvikaisuuden periytyvyyttä ei voida kiistää.

Tarkkaa periytymismallia ei tunneta, mahdollisesti polygeeninen tai resessiivinen. On myös huomioitava, että kivesvikaisuus voi periytyä sekä isän että emän kautta.

4.3.2.3. Periytyvät luustoviat ja -sairaudet

Legg-Perthess, reisiluupään aseptinen kuolio

Legg-Perthess -taudissa reisiluun pään luukudos hajoaa, syöpyy ja usein murtuu. Tauti ilmenee yleensä vain toisessa lonkkanivelessä ja se on yleinen pienikokoisilla roduilla. Sairaus havaitaan 4-11 kuukauden iässä ja se aiheuttaa koiralle kipua.

Oireena on aristava lonkkanivel, joka aiheuttaa ontumista. Pitkälle kehittyneissä tapauksissa reisilihakset surkastuvat ja koiralle kehittyy vähitellen nivelrikko. Sairautta pidetään perinnöllisenä, mutta sen periytymismekanismia ei tunneta. Leikkaustulokset ovat yleensä erittäin hyvät ja koirat pystyvät toivuttuaan leikkauksesta liikkumaan normaalisti. Sairautta esiintyy westeillä maassamme muutamia tapauksia vuosittain.

Sairasta koira ei saa käyttää jalostukseen, eikä sairaan jälkeläisen tuottanutta yhdistelmää tule toistaa.

Patellaluksaatio, polvilumpion sijoiltaanmeno

Patellaluksaatiossa toinen tai molemmat polvilumpiot siirtyvät pois reisiluun telaurasta. Tämän luksaation vakavuusasteen mukaan polvilumpio menee pois paikoiltaan joko normaalin liikunnan aikana ja/tai käsin polviniveltä manipuloidessa. Patellaluksaatio on perinnöllinen vika, joka tulee joskus esille trauman seurauksena, mutta myös rakenteelliset seikat, kuten liian suorat takaraajojen polvikulmaukset tai taipuvat ja heikot kinteret voivat tuoda vaivan esille. Patellaluksaation oletetaan periytyvän polygeenisesti, jopa kymmenen geenin välityksellä.

Patellaluksaation vakavuutta arvioidaan ns. Putnamin asteikolla 1-4. Ensimmäisen asteen patellaluksaatioissa koiran polvinivel on lähes normaali. Vakavammat asteet voivat aiheuttaa koiralle kipua ja liikkumisvaikeuksia ja 4. asteessa polvilumpio on pysyvästi luksoitunut paikaltaan ja tällöin ainoa apu on leikkaushoito. Koira voi välttää painon laittamista luksoituvalla jalalla, se voi ontua tai jättää askelia väliin. Jos koiralla on molemmissa jaloissa vakavampi aste, koira voi liikkua loikkien ja hypähdellen ja selkä köyryssä.

Jalostukseen käytetyt valkoiset länsiylämaan terrierit on pääsääntöisesti tutkittu jo useiden vuosien ajan. Suurin osa tutkituista on ollut täysin terveitä 0/0 tai korkeintaan astetta 1/1. Tutkimustrendi on ollut nouseva 2000-luvulla. Kun koiria on tutkittu enemmän, myös muita kuin arvon 0 saaneita koiria on tullut esiin enemmän. Tutkittujen koirien määrä suhteessa populaation kokoon on pieni, ja niitä tulisi tutkia enenevässä määrin.

Suosittelaaan, että 1/1 yksilöä käytettäessä siitokseen, tulisi toisella vanhemmalla olla 0/0 polvet. Koiraa, jolla on 2 asteen polvet ei tulisi käyttää siitokseen.

POLVINIVELTILASTO 1999–2008 syntymävuoden mukaan. Lähde: Suomen Kennelliiton Koiranet jalostustietojärjestelmä.

VUOSI	SYNTYNEITÄ	0	1	2	3	YHTEENSÄ
1999	224	43	1	0	0	44
2000	251	63	2	0	0	65
2001	253	60	1	1	0	62
2002	288	53	5	1	0	59
2003	356	82	2	1	1	86
2004	385	99	2	0	1	102
2005	394	104	1	0	0	105
2006	537	109	3	0	0	112
2007	592	95	1	0	0	96
2008	562	11	0	0	0	11
YHTEENSÄ	3842	719	19	3	2	742

CMO, kraniomandipulaarinen osteopatia, alaleuan kasvuhäiriö

CMO on leukanivelessä ja alaleuassa esiintyvä sairaus, johon liittyy kuumetta ja kipuja. Sairaus havaitaan yleensä 4-7, harvemmin 8-9 kuukauden iässä pennun osoittaessa haluttomuutta pureskeluun. Muutaman päivän välein esiintyvien kipu- ja kuumekohtausten aikana pennun on vaikea syödä, mikä vaikuttaa koiran koko kehitykseen. Leukaan muodostuu ylimääräistä kudosta, joka edetessään tuntuu kyhmyinä. Sairautta hoidetaan kortisoni- ja antibioottivalmisteilla lähinnä oireiden mukaan. Yleensä koira paranee 4-10 kuukaudessa.

Valkoisella länsiylämaan terrierillä on osoitettu ei-sukupuoleen sidottu resessiivinen periytymismalli. CMO on kuitenkin Suomessa harvinainen. Viimeisten vuosien ajalta tiedetään muutama tapaus.

Rotu katsotaan kuitenkin CMO:n tyyppiroduksi ja esim. USA:ssa se on ollut ongelma. Alaleuan riittävään kokoon ja leveyteen tulisi tästäkin syystä kiinnittää huomiota paitsi kasvatuksessa myös ulkomuotoarvostelussa (kts. kohta 4.4.).

Yhdistys on aktiivisesti mukana professorin Hannes Lohen tutkimusryhmän yrityksessä löytää CMO:lle altistava geeni-mutaatio.

Koira jolla on todettu CMO ei tule käyttää siitokseen.

Häntämutka

Synnyttäiset häntämutkat vaihtelevat selvistä koukuista pieniin sormin tunnistettaviin nystyröihin. Häntämutka on häntänikaman kasvulevyn häiriö.

Koiranjalostuksessa on synnyttäistä häntämutkaa kavahdettu rodun huonontumista eli degeneraatiota ilmaisevana vikana. Kokemusperäisesti sitä on pidetty joissakin koirasuvuissa ja -roduissa ilmenevänä perinnöllisenä vikana ja syystäkin, usein siihen liittyy autosomaalinen resessiivinen periytyminen.

Nykytietämyksen mukaan vika liittyy luun muodostuksen häiriöihin. Koiralla, jolla on synnyttäinen häntämutka, voidaan joskus todeta myös muita luun muodostuksen häiriöitä, kuten alaleuan surkastumista, selkärangan nikamamuutoksia ja kasvuhäiriöistä niveldysplasiaa eli nivelten rappeutumista.

Suomalaisillakin westeillä häntämutkia esiintyy jonkin verran. Häntämutkaista koiraa ei tule käyttää siitokseen.

Purentaviat

Valkoisella länsiylämaan terrierillä tulee olla täydellinen leikkaava saksipurenta.

Rodussa esiintyy ylä-, ala- ja tasapurentoja sekä kulmahampaiden virheasentoja. Yleensä purentaviat ovat kosmeettisia, mutta joskus niistä voi aiheutua terveysongelmia. Koska purentaviat on todettu selvästi perinnöllisiksi ja riski kivuliaisiin

purentoihin ja kapeisiin leukoihin on olemassa, tulisi purentavikoihin kiinnittää enemmän huomiota myös kasvatuksessa. Koiria, joilla on kapea alaleuka ja näyttelyissä hylkäyksen aiheuttava purentavika (kts. kohta 4.4.) ei tule käyttää siitokseen. Rodussa esiintyy paljon premolaari (välihammas) puutoksia, joihin tulisi kiinnittää huomiota siitospareja valittaessa. Huomiota tulee kiinnittää myös leukojen ja hampaiden kokoon. Koirilla hammaspuutosten tarkkaa periytymismuotoa ei tunneta, mutta muilla nisäkkäillä hammaspuutoksia aiheuttavat sekä autosomaaliset dominantit, autosomaaliset resessiiviset että X-kromosomaaliset muutokset

4.3.2.4. Sydänviat

Sydänlihaksen tehtävä on kierrättää elimistössä riittävän suurta verimäärää ja ylläpitää normaalia verenpainetta. Ylä- ja alantolaskimo keräävät veren sydämen oikeaan eteiseen. Tämä supistuessaan täyttää oikean kammion, joka puolestaan pumppaa veren keuhkovaltimoon ja keuhkoihin hapetusta varten. Keuhkoista veri siirtyy keuhkolaskimoon pitkin vasempaan eteiseen, edelleen vasempaan kammioon ja sieltä päävaltimoa, aorttaa, pitkin hapetettuna elimistöön huolehtimaan kudosten tarpeista. Eteisten ja kammioiden välissä olevat läpät varmistavat veren oikean virtaussuunnan sydämen supistuessa. Läppiin kohdistuvat muutokset aiheuttavat monia sydänsairauksiin liittyvistä oireista. Sydänlihaksen johtumisjärjestelmä kuljettaa sähköisen impulssin, joka ylläpitää sydämen rytmin ja vastaa sydänlihaksen supistumisen oikeasta tahdistista. Tässä järjestelmässä esiintyvät häiriöt voivat olla itsenäisiä sairauksia tai olla seurausta esimerkiksi sydämen voimakkaasta laajentumisesta.

Sydänsairaudet ovat joko synnynnäisiä tai hankittuja. Synnynnäisiä sydänvikoja tavataan noin 0,5 - 0,85 %:lla koirista. Kaikista sydänvioista synnynnäisiä on vain alle 10 %. Alle vuoden ikäisillä koirilla tavattavista sydänsairauksista kuitenkin suurin osa on synnynnäisiä. Valtaosa synnynnäisistä sydänvioista on myös periytyviä. Periytymismekanismi on monimutkainen, useiden perintötekijöiden yhteisvaikutuksen tuloksena todennäköisyys synnynnäisen sydänvian esiintymiselle jälkeläisissä lisääntyy (ns. multigenetic threshold inheritance). Edellä mainitusta syystä, sekä näiden tautien harvinaisuudesta johtuen, synnynnäisten sydänvikojen vastustaminen jalostuksellisin keinoin on vaikeaa. On varmasti järkevää karttaa sitä nimenomaista uros-narttu yhdistelmää, joka on tuottanut synnynnäistä sydänvikaa sairastavan jälkeläisen. Jalostuksellisia johtopäätöksiä joudutaan harkitsemaan myös silloin, kun jossain sukulinjassa esiintyy useita tapauksia.

Useimmiten synnynnäistä sydänvikaa epäillään rutiinitarkastuksen yhteydessä kuullun sivuäänien perusteella. Koira on yleensä tässä vaiheessa oireeton. Mahdollisesti esiintyvät oireet vaihtelevat suuresti riippuen siitä, mikä rakenteellinen muutos on kyseessä, sekä muutoksen vakavuudesta. Tavallisimpia oireita ovat yskä ja hengitysvaikeudet, kun nestettä kerääntyy keuhkoihin, alentunut rasituksen sieto, vatsan turpoaminen, tajuttomuustilat, ruokahalun alentuminen sekä laihtuminen. Samankaltaisia oireita havaitaan usein myös hankittujen sydänvikojen yhteydessä. Lievät synnynnäiset muutokset sydämessä eivät välttämättä aiheuta oireita koko koiran elinaikana. Vakavat muutokset taas aiheuttavat oireita yleensä jo alle vuoden ikäisille yksilöille. Hoito ja hoitoennuste vaihtelevat tapauskohtaisesti. Suurimmassa osassa oireita aiheuttavista synnynnäisistä sydänvioista hoitoennuste on varauksellinen, ja omistajan on syytä valmistautua lemmikin tavanomaista lyhyempään elinkaareen.

Koiralla tavallisimmat synnynnäiset sydänviat ovat keuhkovaltimon läpän ahtauma, eli pulmonaalistenoosi, aorttaläpän ahtauma, persistoiva oikea aortankaari ja ns. patentti ductus arteriosus eli PDA. Joskus tavataan myös eteiskammio-läppien vajaakehitystä sekä eteisten tai kammioiden väliseinien reikiä. Vakava, mutta onneksi harvinainen kehityshäiriö on ns. Fallot'in tetralogia.

Synnynnäiset sydänsairaudet

Keuhkovaltimon läpän ahtauma I. pulmonaalistenoosi

Keuhkovaltimon läpän ahtauma, pulmonaalistenoosi, on tavallisin synnynnäinen sydänvika pienikokoisilla roduilla.

Läpän epämuodostumisen ja ahtautumisen vuoksi sydämen oikea kammio joutuu työskentelemään lisääntyneen kuormaa vasten. Tämä johtaa sydämen oikean puoliskon hypertrofiaan eli sydänlihaksen paksuuntumiseen. Lievät tapaukset voivat pysyä oireettomina. Vakavissa tiloissa oireina havaitaan hengästymistä, alentunutta rasituksensietoa, pyörtyilyä, mahdollisesti nestekeräytymiä vatsaontelossa ja raajoissa. Taudinmääritys tapahtuu luotettavimmin ultraäänitutkimuksella. Läpän laajentamiseksi on kehitetty leikkaustekniikoita. Suomessa ei näitä toimenpiteitä ole koirilla suoritettu. Lääkehoidolla voidaan oireita lievittää.

Persistoiva oikea aortankaari on synnynnäinen kehityshäiriö, jossa sikiöaikainen verisuoniyhteys normaalista poiketen ei surkastu. Sijaintinsa vuoksi se puristaa ruokatorvea aiheuttaen ruokatorven laajentuman ja oksentelua muistuttavaa ruoan pulauttelua. Leikkaushoito on mahdollinen, jos ruokatorven toiminta normalisoituu on ennuste hyvä. Tämä sairaus ei siis aiheuta sydänperäisiä oireita.

Patentti ductus arteriosus I. PDA

Patentti ductus arteriosus, PDA, on koiralla varsin yleinen synnynnäinen sydänvika. Tätä sairautta tavataan eniten villakoirilla, colliella, shetlannin lammaskoirilla ja saksanpaimenkoirilla. Ductus arteriosus on verisuoniyhteys, joka sikiöaikana yhdistää aortan ja keuhkovaltimon. Ductus sulkeutuu normaalisti syntymän yhteydessä. Jos näin ei tapahdu, kuormittaa virheellinen suonitus keuhkovaltimoa ja sydämen vasenta puolta. PDA:n yhteydessä kuultava sivuääni on hyvin tyypillinen ja erittäin voimakas. Leikkaushoito on mahdollinen, tällöin epänormaali verisuoniyhteys suljetaan ja onnistuneen leikkauksen jälkeen koira voi elää normaalin elinkaaren oireettomana. Leikkaus ei ole riskitön, jos ductus toimenpiteen aikana repeytyy on seurauksena syntyvä verenvuoto useimmiten mahdoton kontrolloida. Lääkehoidon ennuste on huono.

Fallot'in tetralogia

Fallot'in tetralogia on vakava, mutta onneksi harvinainen synnynnäinen sydänsairaus. Se koostuu keuhkovaltimon läpän ahtaumasta, kammioiden väliseinän reiästä ja aortan kehityshäiriöstä. Jotkut yksilöt pysyvät pitkään lieväoireisina, tavallisesti ennuste on huono. Tämän taudin yhteydessä havaitaan usein limakalvojen sinerrys. Syynä on veren virtaus ohi keuhkokierron, jolloin hapenvaihto jää tapahtumatta.

Väliseinäreiät ovat koiralla harvinaisia ja vaikeita todeta. Oireita ei välttämättä havaita, jos reikä on pieni. Väliseinäreiä voi lisäksi sulkeutua aina kahden vuoden ikään asti. Mahdolliset oireet riippuvat reiän suuruudesta ja veren virtaussuunnasta. Koiralla hoitona tulee kysymykseen oireenmukainen lääkehoito.

Hankitut sydänsairaudet

Hankittuja sydänsairauksia esiintyy 10 - 20 %:lla koirista.

Vasemmanpuoleisen eteiskammion läpän rappeuma

Hankituista sydänsairauksista kaikki rodut huomioiden on yleisin vasemmanpuoleisen eteiskammion läpän rappeutuma. Yli kymmenvuotiaista koirista tämä tila tavataan joka kolmannella. Tauti on selvästi yleisempi pienikokoisilla roduilla, osittain johtuen niiden keskimäärin pitemmästä eliniästä. Alkuvaiheessa havaitaan vain sivuääni sydämessä ilman vajaatoiminnan oireita. Tauti etenee vähitellen johtaen loppuvaiheessa congestiiviseen sydämen vajaatoimintaan (CHF). Tällä tarkoitetaan tilannetta, jossa elimistön keinot tehostaa sairaan sydämen toimintaa on käytetty ja nestettä alkaa kertyä keuhkoihin ja mahdollisesti muualle elimistöön veren pakkautuessa laskimoihin. Tavallisimmat oireet ovat yskä, etenkin öisin, rasituksen siedon aleneminen ja hengitysvaikeudet. Pitkälle edenneen sairauden yhteydessä esiintyy rytmihäiriöitä ja mm. vatsan urpoamista. Lääkehoidolla koira voi tulla toimeen useita vuosia oireiden ilmaantumisen jälkeen.

Muita

Satunnaisesti koiralla havaitaan bakteeritulehduksia sydänlihaksessa, läpissä tai sydänpussissa, muutoksia aortan ja keuhkovaltimon läpissä, erilaisia rytmihäiriöitä, joko muiden sydänsairauksien yhteydessä tai itsenäisinä tauteina, kasvaimia, sekä muiden sairauksien komplikaationa kehittyviä sydäntauteja.

Pelkkien oireiden perusteella ei aina voi arvioida, onko sydänvika synnynnäinen vai hankittu. Tämä ei koske aivan pienillä pennuilla, alle 12 vk iässä, havaittavia sydänperäisiä oireita, jotka hyvin suurella todennäköisyydellä ovat seurausta synnynnäisestä muutoksesta. Lisäksi täytyy muistaa, että sydämen toiminta voi häiriintyä toissijaisesti muiden tautien yhteydessä. Sydämen toimintaan voivat vaikuttaa esimerkiksi kilpirauhasen vajaatoiminta ja joidenkin elektrolyyttien tasot veressä. Sydänsairautta epäiltäessä voidaan sydämen toimintaa tutkia useilla menetelmillä. Auskultoimalla kuunnellaan sydämen lyöntitiheys ja rytmi, sekä läppien häiriintyneestä toiminnasta seuraavat sivuäänit. EKG tutkimuksella voidaan selvittää sydämen sähköisen säätelyjärjestelmän toiminta. Sydämen koko ja toissijaiset muutokset keuhkoissa tutkitaan röntgenkuvauksella. Uutena tutkimuskeinona on yleistymässä sydämen ultraäänitutkimus. Tällä menetelmällä voidaan saada tarkka käsitys eteisten ja kammioiden koosta, sydänlihaksen supistumiskyvystä sekä seurata esimerkiksi läppien toimintaa. Myös verenpaineen seuranta on koiralla mahdollinen, ja tulee yleistymään tiettyjen sairauksien hoidossa. Sydämen vajaatoiminta vaikuttaa elimistössä useiden muiden elinryhmien toimintaan, joten laboratoriotutkimuksella voidaan joutua selvittämään esimerkiksi munuaisten toimintakyky sekä eräiden elektrolyyttien pitoisuudet. Kun sairauden laadusta ja vakavuudesta on saatu käytettävissä olevien tutkimuskeinojen avulla mahdollisimman tarkka kuva, voi eläinlääkäri suunnitella hoidon valiten sopivan yhdistelmän varsin laajasta lääkevalikoimasta. Hoitoa tuetaan liikunnan rajoittamisella ja vähäsuolaisella dieetillä. Erityisesti synnynnäisiä sydänvikoja voidaan korjata tietyissä tapauksissa leikkaushoidolla, tämä edellyttää kuitenkin avorintaontelokirurgiaa, joten nämä toimenpiteet eivät ole Suomessa jokapäiväistä rutiinia.

Useimmat sydänvikat ovat kroonisia tauteja, joiden lääkitys jatkuu lemmikin loppuelämän ajan. Hoito edellyttää kärsivällisyyttä ja huolellisuutta hyvän tuloksen aikaansaamiseksi. Monien sydänsairauksien ennuste on kohentunut, kun ihmisten hoitoon kehitettyjä lääkkeitä on kyetty soveltamaan myös koirien hoitoon lisääntyvässä määrin. Samaa voidaan todeta monien synnynnäisten sydänvikojen osalta. Kun tautien syistä saadaan lisää tietoa, päästään tulevaisuudessa toivottavasti joko jalostuksellisiin tai lääkehoitoon perustuviin menetelmiin nykyistä parempiin tuloksiin tautien ehkäisyssä.

4.3.2.5 Silmänsairaudet

Suomessa jalostukseen käytettävien westien silmät on tutkittu jokahenkymmenen vuoden ajan.

Keratokonjunktiviitis sicca, KCS eli kuivasilmäisyys

KCS on monella rodulla perinnölliseksi epäilty sairaus, jossa kyynelnesteen tuotto hiipuu osin tai kokonaan aiheuttaen silmään sarveiskalvon ja sidekalvon tulehdusta, kipua ja ajan kanssa jopa näkökyvyn heikkenemistä sarveiskalvon muutosten takia.

Kuivasilmäisyyttä esiintyy erityisesti kääpiöroduilla. Kuivasilmäisyyden syynä voi olla perinnöllisen alttiuden lisäksi mm. eri lääkeaineet, kyynelrauhanen hermotuksen häiriöt, aineenvaihduntasairaudet, infektiot, autoimmuunisairaudet. Paikalliset tiettyyn kudostyyppiin kohdistuvat autoimmuunisairaudet ovat todennäköisesti tavallisin kuivasilmäisyyden syy koirilla.

Oireet alkavat sidekalvon punoituksena ja silmän rähhimisenä. Silmä rähhii usein runsaasti ja rähmä on tyypillisesti silmän

pintaan tarttuvaa ja hyvin sitkeää, venyvää. Silmä voi olla valoarka. Sarveiskalvo voi samentua, suonittua ja pigmentoitua aiheuttaen näkökyvyn heikkenemistä. Sarveiskalvon haavaumat ovat melko tavallisia. Silmä kutiaa ja on kivulias.

Diagnoosi tehdään mittaamalla kyynelnesteen tuotto nk. Schirmerin kyyneltestillä (STT, Schirmer Tear Test). Normaaliarvo on 15-25 mm /min. Mikäli tulos asettuu 11-15 mm / min tasolle on epäiltävä alkavaa tai lievää kuivasilmäisyyttä. Jos STT tulos on 6-10 mm/min on kyseessä keskivaikea kuivasilmäisyys. Jos STT-tulos jää alle 6 mm/ min on kyseessä jo vakava kuivasilmäisyystila.

Vakavasta kuivasilmäisyydestä kärsivien koirien hoito on alkuun työlästä. Lääkkeitä joudutaan käyttämään tiheästi ja usein montaa lääkettä samanaikaisesti usean viikon ajan, ennen kuin tuloksia on odotettavissa. Tärkeää on myös lievittää potilaan tilaa keinokyyneltipoilla, joiden hyöty valitettavasti on kovin lyhytaikainen eikä sinänsä perusongelmaa poistava. Yleensä 2 kk sisällä todetaan onko lääkkeitä tehoa vai ei. Mikäli lääkitys on tehonnut, potilaalle jatketaan usein elinikäisesti kyynelnesteen tuottoa lisäävää syklosporiinisilmävoidetta ja / tai suun kautta annettavaa kyynelrauhasten tuottoa parantavaa pilokarpiinia.

Mikäli lääkityksestä ei ole hyötyä (kuten noin 30 % tapauksista), voidaan korvanalussylikirauhasen laskutiehyt kirurgisesti siirtää kuivan silmän alaluomen sisäpuolelle sidekalvolle, jolloin potilas 'sylkee' silmäänsä. Sylki muistuttaa ominaisuuksiltaan kyyneltä. Tämä tuo usein avun kivuliaalle ja kroonisten sarveiskalvomuutosten takia näkökyvyltään heikkenevälle silmälle. Yksin keinokyyneltipojen ja -voiteiden käyttö on vakavissa kuivasilmäisyystiloissa tehotonta, niiden vaikutusaika on usein hyvin lyhyt (vain 1-3 h), joten niiden käyttö vaatii tavattoman tiheää annostelua. Kuivasilmäisyys on koiralle erittäin kivuliasta.

Westeillä tiedetään esiintyvän kuivasilmäisyyttä myös Suomessa.

Kuivasilmäistä yksilöä ei tule käyttää siitokseen.

HC (hereditary cataract), perinnöllinen harmaakaihi

Kaihi on nimitys linssissä olevalle samentumalle, jonka läpi valo ei pääse. Normaalisti nuoren koiran linssi on kristallinkirkas. Sen tehtävä on taistaa valoa sopivasti verkkokalvolla. Kaihi voi olla pieni muutos linssissä, joka ei etene, eikä vaivaa koiraa, mutta se voi olla myös etenevä, johtaen linssin täydelliseen samentumiseen ja siten silmän näkökyvyn menetykseen. Kaihi sinänsä ei aiheuta kipua, mutta pitkälle kehittyneeseen kaihiin liittyy aina silmän tulehdustiloja, jotka vaativat hoitoa, niiden muuten aiheuttaessa potilaalle voimakastakin kipua. Kaihiintunutta linssiä voikin pitää eräänlaisena vierasesineenä silmän sisällä. Kaihi voi ilmetä jo syntymästä saakka, tällöin sitä kutsutaan synnynnäiseksi kaihiksi, joka voi olla myös perinnöllinen muutos. Kaihi voi ilmetä missä iässä tahansa. HC eli perinnöllinen harmaakaihi on nuorella tai keski-ikäisellä koiralla esiintyvä silmän linssin samentuma joko yhdessä tai molemmissa silmissä. Perinnöllinen kaihi periytyy tavallisimmin autosomaalisesti resessiivisesti (väistyvää, sukupuolesta riippumaton), joskin dominoivasti periytyvää kaihia myös tavataan. Perinnöllistä kaihia tulee aina epäillä nuorella tai keski-ikäisellä koiralla, jolla on joko toisessa tai molemmissa silmissä kaihimuutos, jonka ei voi selittää syntyneen trauman, tulehduksen, aineenvaihduntasairauden tai korkean iän myötä.

Vuosittain westeillä todetaan tutkituista yksilöistä muutamia HC-tapauksia, myös synnynnäistä muotoa olevia juveniilia kataraktia sairastavia koiria on tavattu.

Sairaita koiria ei tule käyttää siitokseen. Synnynnäisen harmaakaihin periytymismalli on epäselvä westeillä.

Muita valkoisilla länsiylämänterriereillä tavattuja silmä sairauksia

Persistoiva pupillaari membraani, PPM eli synnynnäinen silmän kehityshäiriö

Persistoiva pupillaari membraani, PPM, on synnynnäinen silmän kehityshäiriö, jossa sikiökautinen silmän linssin etuosaa ruokkiva verisuonitettu verkko / kalvo ei rappeudu normaalisti syntymän aikoihin tai viimeistään 6 viikon sisällä. Sairaus ei lievemmissä muodoissa haittaa yksilöä lainkaan. PPM muutokset eivät häviä koskaan, mutta eivät luonnollisesti lisääntykään. Periytymismalli westeillä ei ole tiedossa.

Kahta yksilöä, joilla on todettu oireeton PPM, ei tule yhdistää.

Retinan dysplasia, RD eli verkkokalvon synnynnäinen kehityshäiriö

RD on usealla rodulla perinnölliseksi epäilty tai todettu sairaus, jossa verkkokalvo kehittyy jo sikiökaudella palautumattomasti epänormaalisti. Verkkokalvon rakenne voi paikallisesti olla liikakasvuinen tai osin irtaantunut, muodostaen poimuja ja pienempiä tai laajempia irtaumuksia. Vakavimmassa tapauksessa koko verkkokalvo on irtaantunut.

RD jaetaan löydöksiensä perusteella kolmeen luokkaan: 1. MRD, multifokaali RD, tarkoittaa, että koiralla on verkkokalvolla (yhdessä tai molemmissa silmissä) yksi tai useampia poimuja. GRD, geograafinen RD, on MRD-muutosta laajempi poimujen ja verkkokalvon ohentumien saarekemäinen kertymä, joka jo todennäköisesti vaikuttaa näkökykyyn toisin kuin MRD. TRD eli totaali RD, verkkokalvo on kokonaisuudessaan irti. GRD usein etenee TRD:ksi. TRD potilas voi olla syntymästään saakka sokea. Diagnoosi voidaan tehdä jo pentuna 6-8 viikon iässä. GRD ja TRD ovat koiralle kivuliaita. Periytymismalli westeillä ei ole tiedossa.

GDR:tä ja TRD:tä sairastavaa koiraa ei tule käyttää jalostukseen eikä kahta koiraa, joilla on todettu MRD tule yhdistää.

SILMÄTUTKIMUSTILASTO 2004–2008 syntymävuoden mukaan.

Lähde: Suomen Kennelliiton KoiraNet jalostustietojärjestelmä.

VUOSI	SYNTYNEITÄ	TUTKITTU	TUTKITTU %	OK	OK %
2004	385	111	29 %	105	95 %
2005	394	109	28 %	102	94 %
2006	537	117	22 %	106	91 %
2007	591	91	15 %	88	97 %
2008	518	15	3 %	14	93 %
YHTEENSÄ	2425	443	18 %	415	94 %

2004		2006	
Ei todettu perinnöllisiä silmäsairauksia	102	Ei todettu perinnöllisiä silmäsairauksia	102
Katarakta, jonka sijaintia ei ole määritelty, epäilyttävä	3	Caruncular trichiasis, todettu	1
Katarakta, jonka sijaintia ei ole määritelty, todettu	1	Katarakta, jonka sijaintia ei ole määritelty, epäilyttävä	8
Posterior polaarinen katarakta, todettu	2	Katarakta, jonka sijaintia ei ole määritelty, todettu	2
PPM, diagnoosi avoin	4	Kortikaalinen katarakta, epäilyttävä	1
RD, diagnoosi avoin	1	PHTVL/PHPV, sairauden aste 1	1
RD, geograafinen, todettu	1	Posterior polaarinen katarakta, todettu	1
RD, multifokaali, todettu	2	PPM, diagnoosi avoin	9
Trichiasis, todettu	1	Punktaatti katarakta, epäilyttävä	1
		RD, multifokaali, todettu	6
		Synnynnäinen katarakta, diagnoosi avoin	1
2005		2007	
Ei todettu perinnöllisiä silmäsairauksia	100	Ei todettu perinnöllisiä silmäsairauksia	88
Caruncular trichiasis, todettu	1	Distichiasis, todettu	1
Kaihin laajuus, lievä	1	PHTVL/PHPV, sairauden aste 1	1
Katarakta, jonka sijaintia ei ole määritelty, epäilyttävä	4	PPM, diagnoosi avoin	2
Kortikaalinen katarakta, epäilyttävä	1	RD, multifokaali, todettu	1
Kortikaalinen katarakta, todettu	2		
Posterior polaarinen katarakta, todettu	2		
PPM, diagnoosi avoin	12		
Punktaatti katarakta, epäilyttävä	1	2008	
RD, multifokaali, todettu	1	Ei todettu perinnöllisiä silmäsairauksia	14
Trichiasis, todettu	1	Posterior polaarinen katarakta, todettu	1

4.3.2.6 Muut westieillä esiintyvät sairaudet ja viat

Napatyrä

Napatyrä johtuu navan seudun vatsan seinämän puutteellisesta sukeutumisesta. Napatyrä huomataan muutaman viikon ikäisellä pennulla pehmeänä 'pattina' navan kohdalla. Useimmiten napatyrä sisältää vain kuroutunutta rasvapitoista vatsakalvoa. Napatyrä voi olla myös suurempi ja siinä voi olla suolen osia. Napatyrää pidetään synnynnäisenä perinnöllisenä vikana ja useimmiten napatyrä on todettavissa jo luovutusiässä. Napatyrää esiintyy westieillä jonkin verran. Yksilöä jolla on leikkaushoitoa vaatinut napatyrä ei tule käyttää siitokseen.

Nivustyrä

Yleensä tyrä tuntuu jo pentuna, mutta saattaa pahentua/tulla selvemmin esille esim. nartun tiineyden aikana. Molemmilla sukupuolilla on kummassakin nivuksessa syvä kapea taskumainen nivuskanava. Joskus jokin suolenmutka luiskahtaa kanavan liian suuresta aukosta, nartuilla joskus myös osa toista kohdunsarvea. Silloin nivuksessa tuntuu pehmeää aritamaton patti. Tyrän sisältö saadaan helposti työnnettyä vatsaonteloon, mutta se pullahtaa yhtä helposti myös takaisin. Nivustyrä on leikattava. Uroskoiralla voi joskus tyräpussissa olla myös kives, jolloin se on syytä poistaa leikkauksen yhteydessä. Joissain tapauksissa nivustyrä voi itse kuroutua umpeen. Periytymismalli on selvittämättä, mutta nivustyrä on selvästi perinnöllinen. Leikattu tyrä ei vaikuta koiran elämään. Koiraa, jolla on operoitu nivustyrä ei tulisi käyttää jalostukseen.

Keuhkofibroosi

Keuhkofibroosi on sairaus, jossa keuhkojen keuhkokudos korvautuu vähitellen sidekudoksella. Tästä johtuen keuhkot eivät toimi kunnolla, mistä aiheutuu ärsytystä. Se ilmenee aluksi hengitysvaikeuksina, kuivana yskänä kevyessä rasituksessa ja myöhemmin myös levossa. Joillakin koirilla saattaa olla kuumetta. Lisäksi pitkään jatkunut keuhkofibroosi saattaa aiheuttaa sydänsairauksia. Toistaiseksi keuhkofibroosiin ei ole olemassa parantavaa hoitoa. Oireita kuitenkin voidaan hoitaa ja siten helpottaa koiran oloa.

Syytä keuhkofibroosin puhkeamiseen ei tiedetä. Suomessa tiedetään muutamia tapauksia, mutta muualla maailmassa westietä pidetään sairauden tyyppirotuna. Jalostustoimikunta seuraa tilannetta ja pyrkii osallistumaan EII Henna Heikkilän tutkimukseen.

GCL eli leukodystrofia I eli Krabben tauti

GCL on etenevä keskushermoston rappeuma, joka johtaa kuolemaan yleensä alle 6 kuukauden iässä. Sairaus periytyy autosomaalisesti resessiivisesti. Suomessa on tieto vain yhdestä westiepentueesta, mutta tautia esiintyy eri puolilla maailmaa. Se on todettu valkoisella länsiylämaanterrierillä 1963. Taudin aiheuttaa mutaatio on kromosomissa 14. Geenivirhe on löydetty 1996, testi geenivirheen löytämiseen on olemassa. Koiraa, joka periyttää sairautta, ei tule käyttää jalostukseen testaamattoman yksilön kanssa.

Lisääntyminen

Valkoinen länsiylämaanterrieri ei rakenteellisesti ole riskisynnyttäjä. Rodussa esiintyy jonkin verran synnytysoongelmia mm. polttoheikkoutta.

Rodulla esiintyy lisäksi tarkemmin määrittelemätöntä pentukuolleisuutta, jolla saattaa olla yhteys sydänsairauksiin. Jalostuksessa tulisi aina suosia luonnollisesti synnyttäviä narttuja ja itse astuvia uroksia.

4.3.2.7 Ulkomailla ja kirjallisuudessa westieillä kuvattuja sairauksia

Pyruvaattikinaasin puutos, hemolyttinen anemia

Pyruvaattikinaasin puutos eli hemolyttinen anemia, punaisissa verisoluiissa aiheuttaa näiden solujen ennenaikasta tuhoutumista ja siten vaikeaa anemiaa. Pyruvaattikinaasientsyymi osallistuu monimutkaiseen aineenvaihduntaan.

Kliiniset oireet anemiassa ovat erittäin vaaleat ikenet, nopeutunut syke ja sydämen tykytys, voimattomuus ja fyysistä jaksamattomuutta. Maksa ja perna voivat olla suurentuneet ja yleensä yhden vuoden iässä luiden tiheys (erityisesti pitkien luiden ja kallon) voi olla radiologisessa tutkimuksessa alentunut.

Puhkeaa yleensä 4 kuukauden ja yhden ikävuoden välillä, mutta sairautta ei välttämättä huomata kuin myöhemmällä iällä, jos ainoa selvä merkki on anemia. Paranemisennuste vaihtelee.

Periytymismalli autosomaalinen resessiivinen. Geenitesti on olemassa. Suomessa ei tiettävästi ole tavattu yhtään PK:ta.

"White-Shaker-syndrooma" eli kortikosteroidiresponsiivinen tärinä -syndrooma

Kyseessä on melko yleinen lievä pikkuaivojen tulehdussairaus. Todennäköisesti kyseessä on autoimmuunisairaus. Vaikka valkoiset rodut saattavat sairastua useammin, esiintyy sairautta kaikenvärisillä koirilla. Sairaudessa on hyvä paranemisennuste.

Von Willenbradtin tauti

Von Willebrandtin tauti on periytyvä sairaus, joka ilmenee veren von Willebrandt -hytymistekijän puutteellisuutena ja/tai sen rakenteellisena poikkeavuutena. Tästä johtuen verenvuodon tyrehtyminen heikkenee merkittävästi. Pienten naarmujen ja kolhujen merkitys kasvaa, koska niistä saattaa aiheutua hengenvaarallista verenvuotoa tai sisäistä verenvuotoa.

Kliinisiä oireita voivat olla verenvuodot ikenissä, virtsassa, nenässä tai sisäelimissä. Koiralla ilmenee taipumusta kauan kestävään ja hitaasti tyrehtyvään verenvuotoon

4.4 Ulkomuoto

Valkoisten länsiylämaanterriereiden suosio on edelleen kasvussa. Kysyntä ylittää tarjonnan ja pentujen pitkä odotusaika on saanut aikaan sen, että ”pentutehtailu” ja pennun hankinta ulkomailta, usein kaupallisilta kasvattajilta, on yleistynyt. Myös korkea hinta vaikuttaa nykyiseen kehitykseen. Nämä tekijät ovat jättäneet, ja tulevat jättämään, oman jälkensä myös ulkomuodon ja luonteen jalostukseen. Houkutus teettää pennut virheellisiä ominaisuuksia omaavilla yksilöillä on suuri, ja kierre on valmis. Usein kokemattomilta kasvattajilta saadut hoito- ja ruokintaohjeet ovat vääriä tai virheellisiä koskien rodulle sopivaa ruokintaa ja turkinhoitoa ja terveystarkastukset on laiminlyöty. Katukuvan lemmikit eivät useinkaan anna oikeaa, toivottua kuvaa rodusta. Rodun tilanne on huolestuttava. Se minkä rotujärjestö on saavuttanut pitkän työn tuloksena koskien mm. suosituksia silmä- ja polvitarkastuksista, oikeaoppista ja säännöllistä trimmausta osana rodun julkisuuskuva ja koiran terveydenhoitoa sekä matadorisiitoksen välttämistä, ovat valumassa ”Kankkulan kaivon”. Rotujärjestö Westiekerho ry:n onkin pikaisesti ryhdyttävä toimiin kattavan informaatiokanavan avaamiseksi mm. internetiin. Villiintynyt pentukauppa on saatava kuriin ja kasvattajia kannustettava määrän sijasta panostamaan laatuun. Näyttelyt eivät kerro koko totuutta rodun ulkomuodollisesta tilasta, sillä vain murto-osa koirista osallistuu niihin. Olisi harkittava jalostustarkastusten pitämistä myös niiden koirien saamiseksi tietokantaan, jotka eivät näyttelyissä käy, mutta joilla aiotaan tai joilla on jo teetetty pentue. Myös trimmauskursseja pitäisi järjestää huomattavasti useammin koko maan alueella, sillä rodun olennainen ulkomuodollinen tekijä on juuri sen karkea, vettähyllivä ja valkoinen karvapeite. Se on myös yksi olennainen tekijä mm. koiran ihon terveydelle.

PÄÄ:

Etäisyys niskakaryhmästä silmiin on hiukan suurempi kuin kuono-osan pituus. **Pään karvoitus on runsasta.** Pää on ryhdikkäästi pystyssä ja sen asento on suorassa tai sitä pienemmässä kulmassa kaulaan nähden.

SILMÄT:

Kaukana toisistaan, keskikokoiset, eivät ulkonevat, väriltään mahdollisimman tummat. **Hieman syvällä sijaitsevat, terävä- ja älykäsilmäiset; voimakkaiden kulmakarvojen alta tuleva katse on läpitukenava.** Vaaleat silmät ovat vakava virhe.

KORVAT:

Pienet, pystyt, jäykät ja teräväkärkiset, eivät liian kaukana toisistaan eivätkä liian lähellä. **Karva on lyhyttä ja pehmeää (samettista), sitä ei tulisi leikata. Korvan yläosa on hapsuton. Pyöreäkärkiset, leveät, suuret, paksut tai liian runsas-karvaiset korvat ovat virheelliset.**

HÄNTÄ:

13-16 cm pitkä. **Karva on karkeaa ja mahdollisimman suoraa, ei hapsuista.** Häntä on iloisesti pystyssä; se ei saa kaartua eikä taipua selän päälle. Pitkä häntä ei ole toivottava; typistys on kielletty.

ETURAAJAT

YLEISVAIKUTELMA:

Eturaajat ovat lyhyet, lihaksikkaat ja suorat. **Karva on lyhyttä, tiheää ja kovaa.**

KÄPÄLÄT:

Etukäpälät ovat takakäpäliä suuremmat, pyöreät, voimakkaat ja suhteessa koiran kokoon. Päkiät ovat paksut. **Karva on lyhyttä ja karkeaa.** Päkiöiden alapuoli ja kaikki kynnet ovat mieluiten mustat.

KARVA:

Karvapeite on kaksinkertainen. Peitinkarva on karkeaa ja noin 5 cm pitkä, ei koskaan kiharaa. Turkista muistuttava pohjavilla on lyhyttä, pehmeää ja ihonmyötäistä. Avoin turkki on vakava virhe.

VÄRI:

Valkoinen.

Rodun edustajat menestyvät hyvin näyttelyissä aina ryhmäkilpailuja myöten. Näyttelyissä esitetyt yksilöt edustavat pääosin maamme kapeaa kärkeä ja ovat usein samojen kasvattajien työn hedelmiä. Taitavien trimmaajien puute ja trimmauksen painotus näyttelymenestyksessä vaikuttaa sekä esitettyjen koirien että näyttelykäyntien määrään. Trimmauksen merkitys ULKONÄÖLLISESTI on täysin yliarvostettua, joskin selvää, sillä kyseessä on kuitenkin myös kauneuskilpailu. Ongelmana

on, että harva tuomari todella tietää, miten rodun oikeasti tulisi olla trimmattu ja minkälaatuista karvapeitteen tulisi olla. Rotua on kuvailtu sen alkuajoista lähtien mm. sanoilla ”turkkia ja turkinpippuria” ja rodun nimessä esiintyvä sana ”valkoinen” viittaa sille ominaiseen karvapeitteen väritykseen. Turkki on erinomaisen tärkeä seikka rodulle ja sen ulkonäölle. Nykysuuntaus suosii koiria, jotka esitetään erittäin lyhyessä runkoturkissa (n. 1-2 cm). ”Karkeuden” saavuttamiseksi turkista on usein poistettu pohjavilla. Lisäksi koirilla on liehuvia karvoja päässä, mahan alla ja jaloissa. Nämä koristekarvat ovat laadultaan silkkisiä. Nyppimisen sijaan ne ovat leikattuja ja saksin muotoiltuja. Tämä on täysin ristiriidassa rotumääritelmän toivoman noin 5 cm mittaisen kaksinkertaisen karvapeitteen kanssa. Nyt omaksuttu suuntaus muiden rotujen trimmausta, lähinnä amerikancockerspanielin. Alkuperäisen käyttötarkoituksen vaatima säänkestävä turkki, joka luotiin toimivaksi Skotlannin karuun, kosteaan ja kiviseen maastoon, on nykyisellään vain hauras muisto menneisyydestä. Tuomarit painottavat arvostelussaan liikaa turkin ulkonäköä sen laadun kustannuksella. Tämä on johtanut siihen, kuten monissa muissakin roduissa, että runsasturkkisemmat yksilöt, joilla lähes poikkeuksetta on laadultaan pehmeämmät turkit, menestyvät paremmin kuin rotumääritelmän mukaise karkeaturkkiset ja vähemmän näyttävät yksilöt. Karvapeitteen tulisi olla karkeaa aina pään ja jalkojen karvoitusta myöten ja pohjavillan tulisi olla karkean karvan alla omana erillisenä ”mattonaan” – ei sen seassa kuten nykyään usein on. Oikein trimmattuna ”westie” on helppo hoitaa ja se vaatii vain harvoin pesua, sillä oikeanlaatuinen karkea karvapeite hylkii sekä likaa että vettä ja lämmittää koiraan ankarallakin pakkasilmalla. Sellainen koira on myös ilo silmälle.

Aivan pehmytturkkiset ns. bambam-turkit ovat täysin virheellisiä ja muuttavat kokonaan rodun ulkomuodon vieraaksi. Turkki on aivan pumpulin pehmeää ja todella runsasta. Karvapeite imee lian ja kosteuden itseensä kuin pesusieni ja rodun veikeä ”työkoiran” ulkomuoto muuttuu söpöksi lelukoiraksi. Ainoa oikea palkinto näyttelyssä sellaisille yksilöille on HYLÄTTY, eikä näitä pehmeäturkkisia saisi KOSKAAN käyttää siitokseen, sillä ominaisuus on hyvin voimakkaasti periytyvä ja vaikea kitkeä pois kannasta.

Rodulla esiintyy myös turkin keltaisuutta ja ruskeita karvoja. Tämä liittyy usein nuoriin koiriin ja monet vaihtavat värin valkoiseksi myöhemmällä iällä. Tällä voi tuomarin katsantokannasta riippuen olla arvostelua alentava vaikutus. Kuitenkin toivomus on että tähän seikkaan suhtauduttaisiin ymmärtäväisin mielin, eikä suosittaisi vain ”vitivalkoisia” yksilöitä kaiken muun kustannuksella. Westienkin turkki vaihtuu ja saa useampia kerroksia iän ja trimmausten mukana. Kuitenkaan ruskeh-tava väritys ei koskaan saa olla vallitseva. Laatu on AINA väriä tärkeämpi!

Punaisia tassuja ja muita värjäytymiä esiintyy valitettavan paljon. Ne ovat kuitenkin ”hankittuja” ominaisuuksia ja hoidettavissa pois. Usein syynä on sieni-infektio tai hiivatulehdus ja niihin liittyvä tassujen nuoleminen. Tästä kuitenkin tulee aina ”sakottaa” arvostelussa, sillä rotu on valitettavasti tunnettu iho-ongelmistaan, eikä punatassuinen yksilö ole näyttelykuntoinen! Esimerkiksi luokan tiputus tai pahimmissa tapauksissa EVA. Iho-ongelmaisia koiria ei yleensä näyttelytetä, mutta sellaiselle tulisi antaa tapauksesta riippuen joko EVA tai HYLÄTTY.

YLEISVAIKUTELMA:

Voimakasrakenteinen. Rintakehä on syvä ja takimmaiseta kylkiluut pitkät. Suora selkä sekä voimakkaat ja lihaksikkaat raajat ilmentävät erinomaista voiman ja toimeliaisuuden yhdistelmää. Eturaajat ovat lyhyet, lihaksikkaat ja suorat.

KAULA:

Riittävän pitkä, jotta vaadittu pään asento on mahdollinen. Kaula on lihaksikas, vähitellen alaspäin levenevä ja sulautuu hyvin viistoihin lapoihin.

LAVAT:

Viistot, leveät ja tiiviisti rungonmyötäiset. Olkanivel on eteen sijoittunut.

RINTAKEHÄ:

Syvä; kylkiluut ovat yläosastaan hyvin kaarevat; kyljet näyttävät litteiltä. Takimmaiseta kylkiluut ovat huomattavan pitkät.

RUNKO:

Tiivis ja joustava.

SELKÄ:

Suora.

LANNE:

Leveä, voimakas ja mahdollisimman lyhyt. Takaosa on vahva, lihaksikas ja yläosastaan leveä. Takaraajat ovat lyhyet, lihaksikkaat ja jäntevät.

REIDET:

Hyvin lihaksikkaat, eivät liian etäällä toisistaan.

KINTEREET:

Hyvin kulmautuneet ja rungon alla siten, että ne ovat melko lähellä toisiaan koiran seistessä tai liikkeessä. Suorat tai heikot kintereet ovat vakava virhe.

Valkoisen länsiylämaan terrierin rotumääritelmästä puuttuu yksi tärkeä avainsana: NELIÖMÄINEN. Kaikki kuitenkin viittaa tähän. Rintakehän tulee olla *pitkä ja syvä*, ”sydämen muotoinen” edestä katsottuna ja *myös takimmaisten kylkiluitten tulee olla huomattavan pitkät*. Lanne-osan tulee olla *leveä, voimakas ja MAHDOLLISIMMAN LYHYT*. Lavat ovat *viistot ja hyvin kulmautuneet* ja tiiviisti rungonmyötäiset, olkanivel eteen sijoittunut. Kaulan tulee olla niin pitkä, jotta vaadittu pään asento on mahdollinen, ja sen tulee sulautua hyvin runkoon eikä se saa olla ohut ja voimaton. *Selkä on suora* ja lyhyt. Westie on kaikin puolin *voimakas rakenteeltaan* ja luustoltaan, mutta sen tulee ”ilmentää erinomaista voiman ja toimeliaisuuden” yhdistelmää. *Runko on tiivis* mutta joustava. *Lanne leveä ja voimakas*. *Takaosa vahva, lihaksikas ja yläosastaan leveä* – koira on siis ”samppanjapullon” muotoinen ylhäältä katsottuna. *Takakulmausten tulee olla hyvät* ja kintereen matala. Häntä on korkealle kiinnittynyt ”porkkana.” Vaikka rotumääritelmä painottaa eturaajojen olevan ”lyhyet, lihaksikkaat ja suorat” ja takaraajojen ”lyhyet, lihaksikkaat ja jäntevät” tulee raajoissa olla riittävästi pituutta, jottei koira menetä tiiviyytään. Westie ei missään tapauksessa saa vaikuttaa matalalta tai pitkärunkoiselta, ei myöskään ilmavalta tai korkearaajaiselta. Eturaajojen tulee olla suorat! Huomattavaa on ettei rotumääritelmä toivo minkäänlaista eturintaa, kuitenkin kaikilla hyvin kulmautuneilla yksilöillä sellainen on, mutta mitään skotlanninterrierille ominaista ”köliä” ei tule etsiä. Myös hännän takana istuinluut saivat erottua antaen korostetun kuvan voimakkaasta, hyvin kulmautuneesta takaosasta ja korkeasta hännän kiinnityksestä. Oikeammin voisi kuvailla westien olevan neliöstä hieman ulkona, ”out of square”, mutta vain hieman.

Kooltaan westien tulisi olla pieni, n. 28 cm säkäkorkeudeltaan. Tosiasia on, että rodun edustajat kaikkialla ovat kasvaneet ja n. 30 cm lienee nykyinen keskimitta. Isoja yksilöitä löytyy, samoin liian pieniä ja kevyitä. Lyhytrunkoiset *näyttävät* aina pienemmiltä verrattuina pidempirunkoisiin! Näin ollen oikeat mittasuhteet ovat senttejä tärkeämmät, joskaan reilusti yli 30 cm ylittäneitä yksilöitä ei tule palkita.

Mittasuhteissa on vielä paljon työtä tehtäväksi. Yleisimmät virheet muodostavat avoimet, niukat kulmaukset ja pitkä selkä ja lanne-osa. Lyhyt kaula ja etuasentoiset lavat aiheuttavat sen, ettei koira saa vaadittua ryhtiä vaan kulkee pää takakenossa, usein ”namia” odottaen. Ryhdikäs koira näyttää siltä, kuin se odottaisi vaikkapa hiiren tulevan ulos kolostaan hetkellä millä hyvänsä; pää on hieman alaspäin kallellaan kohden ”saalista”, niska on kauniisti kaartunut ja koko koira seisoo tasapainoisesti raajoillaan häntä ja korvat terhakkaasti pystyssä. Koira on täydellisen itsevarma, vain häntä voi hieman heilua innostuksen merkiksi! Lyhyet ja pystyt olkavarret vaikuttavat etuosan liikerataan; usein askel on liian lyhyt ja korkea vailla vaadittavaa säännöllistä ”kellonheilurin liikettä”. Rungot ovat kyllä täyteläiset, mutta tiiviys puuttuu. Liian pyöreitä ja lyhyitä rintakehiä löytyy. Aivan liian paljon esiintyy ulkokierteisiä ja kieroja eturaajoja sekä ulkonevia kyynärpäitä. Huomioitavaa on, että westie on hitaasti kehittyvä rotu ja usein nuoret koirat antavat hieman ilmavan ja hontelon vaikutelman. Tästä ei tulisi rankaista liian ankarasti, sillä ns. ”broileri-koirien” suosiminen on kovin väärin. Ei ole virhe olla ikäisensä näköinen! Lanteet ovat lähes poikkeuksetta liian pitkät. Takaosat usein voimattomia ja kapeita ja hännän kiinnitykset alhaisia. Takakulmaukset ovat parantuneet, mutta silti löytyy niukkoja polvi- ja kinnerkulmauksia omaavia koiria. Takaosan tulee antaa liikkeeseen ”potkua” ja työntöä. Luuston ja lihaksiston tulee olla vahvat, mutta näistä löytyy puutteita.

Sukupuolileiman tulee olla selvä: urosten täytyy näyttää uroksilta ja narttujen olla narttumaisia. On huomioitava, etteivät pienet urokset aina ole narttumaisia tai kookkaammat nartut urosmaisina. Ilme ja olemus kertoo tästä paljon.

Hännän tulee olla lyhyt ja porkkanan muotoinen, eli tyvestään paksumpi, kärkeä kohden kapeneva. Ideaalitapauksessa hännän kärki ja korvien kärjet ovat samalla tasolla viimeistellen tasapainoisen kuvan. Iloisia, selälle kaartuneita häntiä ja koukkuhäntiä esiintyy. Ne tulee kirjata arvostelulipukkeeseen. Selvät mutkat vaikuttavat vähintään luokan tai kahden pudotuksella. Selällä makaava häntä on jo ikävä, yleiskuvaa pilaava tekijä ja siitä tulee rangaista arvostelussa. Häntä ei koskaan saa olla kaulaa pidempi. Aina mieluummin lyhyt häntä, kuin ohut ja pitkä. On tuomarin päätettävissä pitääkö piikkisuorasta taivasta kohden sojottavasta hännästä, vai terrierimäisesti hieman kaulaa kohden kääntyvästä, ilmeikkäästä hännästä.

Pään tulee antaa pyöreä vaikutelma sekä edestä että sivusta katsottuna. Sen tulisi muistuttaa pallokrysanteemin kukkaa. Kirsu, silmät ja korvat muodostavat tasasivuisen kolmion. Pigmentin tulee olla sysimusta niin kirsussa ja silmissä kuin silmäluomissa, huulissa ja iholla, sekä korvalehdissä. Mitä tummempi iho sen parempi! Kallo on leveä ja hiukan holvautunut. Otsapenger on selvä ja kulmakaaret korostuneet saaden tummat, mantelinmuotoiset silmät välkymään rodulle ominaista uteliasta, älykästä ja terävää ilmettä. Korvat ovat pienet ja teräväkärkiset, verrattain ylös kiinnittyneet. Kuono-osa on lyhyt, vahva ja kauttaaltaan täyteläinen. Leuat ovat leveät, hampaat suuret ja valkoiset. Purenta on saksipurenta eli leikkaava purenta. On syytä muistaa, että vielä joku aika sitten hyväksyttiin tasapurenta, toistaiseksi riittää että tästä on maininta arvostelussa. Alapurenta muuttaa ilmeen epätyyppilliseksi ja sen voi siis nähdä jo kaukaa. Alapurennasta tulee antaa aina arvosanaksi HYLÄTTY.

Päät ja ilmeet ovat rodun maailmanlaajuinen ongelmakohta. Oikeanlaiset päät ovat ”sukupuuton partaalla”. Kuono-osat ovat liian pitkiä ja kapeita ja otsapenkereet huomaamattomia. Kulmakaaret ovat kadonneet. Korvat ovat suuria ja haja-asentoisia, kallot kapeita, silmät avonaisia ja vaaleita. Pigmenttipuutoksia löytyy, mutta lihanvärinen kirsu tulee erottaa varsin yleisestä ”talvikirsusta”, joka on vain vuodenaikaan tai esim. juoksuaikaan sidottu hetkellinen seikka. Niistä ei pitäisi rangaista ylenpalttisen ankarasti, etenkin nartun ollessa kyseessä. Hampaat ovat usein liian pieniä ja leuat kapeita. Tämä on VAKAVA virhe ja se tulisi AINA kertoa arvostelussa ja sen tulisi vaikuttaa arvosteluun! Hammaspuutoksia sekä etuhampaistossa, että premolaareissa ilmenee. Usean premolaarin puutos tai esim. etuhampaan puuttuminen tulisi aina kirjata arvosteluun. Hammaspuutoksista saisi mieluummin kertoa mm. arvosteluissa. Kulmahampaisten virheasennot on hylkäävä virhe. Useamman kuin yhden etuhampaan puuttuminen on VAKAVA virhe, oikeammin erittäin epätyyppillistä rodulle.

Luonteeltaan westie on temperamenttinen, itsevarma, iloinen ja avoin. Ne ovat älykkäitä, uteliaita ja ennen kaikkea reippaita. Rotu on hyvin sosiaalinen ja se viihtyy muiden koirien ja ihmisten parissa, onhan rotu toiminut laumoissa metsästäjien apuna. Rodussa tavataan edelleen paljon riistaviettisiä yksilöitä. Westie on täysi terrieri ja sellaisena se myös täytyy

säilyttää! Westien voi usein nähdä kärsivän myös "Napoleon-kompleksista." Ryhdikkyys ja "mielipidemittarina" toimiva häntä kertovat kyllä missä mennään! Arkoja ja pelokkaita yksilöitä on enenevässä määrin. Näyttelyissä luonteen puuttumisesta tulee rangaista ankarasti, sillä "turkkia ja turkinpippuria" pätee tässäkin kohtaa. Westie ei ole oikeanlainen rodun edustaja ilman komeaa ryhtiä ja itsevarmaa, pöyhkeilevää käytöstä. Ja hännän tulee aina olla pystyssä näyttelykehässä!

Herttainen ja viehättävä ulkonäkö voi pettää. Westie on "susi lampaan vaatteissa". Rotu vaatii johdonmukaisen kasvatuksen sekä kuria ja järjestystä. Usein kuulee eläinlääkäreitten ja trimmaajien moittivan rodun äksyä, jopa vihaista luonnetta niitä käsiteltäessä. Vika löytyy lähes poikkeuksetta narun toisesta päästä; omistajasta! Vapaan kasvatuksen saaneet nuoret rodun edustajat saavat suoranaisia raivokohtauksia esim. kynsienleikkuun tai trimmauksen yhteydessä. Omistajia tulee informoida oikeista kasvatustavoista ja järjestää vaikka kursseja asian tiimoilta, esimerkiksi "westieajokorttikurssi!" Paljon merkitystä on kasvattajan antamalla informaatiolla, mutta sekään ei riitä, jos omistajat eivät tohdi vaatia suloiselta pennulta käytöstapoja. Rodun maine huonokäyttöisenä tappelupukarina tai kurittomana pelkopurijana ei todellakaan tee rodulle hyvää PR:ää! Arkoja, flegmaattisia tai vihaisia koiria ei koskaan tule käyttää siitostarkoituksiin ja aggressiiviset yksilöt hylätään poikkeuksetta myös näyttelykehissä.

Liikkeet ovat vaivattomat, vapaat, yhdensuuntaiset ja ketterät. Askel on maatavoittava ja takapotku komea. Selkälinjan tulee pysyä vakaana ja koiran tulee olla ryhdikäs ja arvonsa tunteva. Liikkeet paljastavat koiran rakenteen.

5. Yhteenveto aiemman tavoiteohjelman toteutumisesta

Westiekerhon aikaisempi jalostuksen tavoiteohjelma hyväksyttiin syksyllä vuonna 2001. Ohjelma oli melko ylimalkainen ja sen seuranta on ollut puutteellista. Näin ohjelmassa asetettuja painopisteitä ei ole seurattu riittävän intensiivisesti. Myöskään kasvattajien sitoutuminen aikaisempaan jalostuksen tavoiteohjelmaan ei ole ollut riittävää. Näin ollen mm. jalostusurosten käyttörajoitukset eivät ole toteutuneet. Rodun suosio on edellisen JTO:n laatimisen jälkeen yhä jatkanut kasvuun ja nykyinen tilanne asettaakin yhdistyksen hallituksen, jalostustoimikunnan ja kasvattajat uuden ja vaativan tehtävän eteen.

Neljä kertaa vuodessa ilmestyvä Westie-lehti on ollut merkittävin yhteys rodun harrastajien ja yhdistyksen ja sen jalostustoimikunnan välillä. Lehdessä on julkaistu näyttely- ja koetuloksia, ajankohtaisia terveyteen liittyviä artikkeleita ja jalostuskoirien tutkimustuloksia. Lehden ja kerhon nettisivuilla (<http://westie.meisseli.net>) on myös pyritty jakamaan tietoa westien hoidosta, trimmauksesta ja jalostukseen liittyvistä kysymyksistä.

SKL:n uusi KoiraNet (kaikkien rotujen jalostustietojärjestelmä) helpottaa jatkossa jalostustoimikuntaa heidän työssään ja uuden JTO:n mukaisten tavoitteiden seuraaminen ja tilastotietojen kerääminen helpottuu.

6. Jalostuksen tavoitteet ja strategiat

6.1 Visio

Westien tulee jatkossakin olla miellyttävä seurakoira, jonka kanssa voi harrastaa monipuolisesti. Kasvatustyötä pyritään ohjaamaan siten, että jalostuksen tuloksena on tyyppiltään rodunomainen, hyväluonteinen, fyysisesti ja psyykkisesti terve valkoinen länsiylämaanterrieri.

6.2 Rotujärjestön tavoitteet

- Populaation kokonaistila ja rakenne.
Säilyttää mahdollisimman laaja geenipooli jotta sukusiitosaste ei kasva.
Välttää matadorijalostusta.
Selvittää populaation todellinen tilanne.
Ohjata ja opastaa uusia koiranomistajia.
Jakaa tietoa rodusta kiinnostuneille jo ennen koiran hankintaa.
Kouluttaa erityisesti uusia kasvattajia.
- Luonne
Jalostuksessa tulee pyrkiä kasvattamaan rodunomaisen luonteen omaavia, yhteiskuntakelpoisia valkoisia länsiylämaanterriereitä.
Tulee kehittää kattava ja luotettava menetelmä luonteiden arviomiseen.
Oikeanlaisen luonteen vaaliminen ja sen esiintuominen myös ulkomuototuomarikoulutuksessa.
Luonteita voidaan arvioida myös jalostustarkastusten yhteydessä.
- Käyttöominaisuudet
Rotu toimii nykyisin seura- ja harrastuskoirana. Metsästykseen rotua ei nykyään käytetä, vaikka monilla yksilöillä on metsästystaipumuksia.
Tulee tuoda rotua esiin monipuolisena harrastuskoirana, jonka kanssa voi harrastaa esimerkiksi agilitya, luola-koiratoimintaa sekä jäljestämistä.

- Terveys
Pyritään säilyttämään rotu terveenä vakavista perinnöllisistä sairauksista.
Ihottuma-tilanteen selvittäminen.
Yritetään hankkia kattavaa tilastointikelpoista tietoa rodun terveystilanteesta (esim. ihottumista).
- Ulkomuoto
Tavoitteena on säilyttää FCI:n 24.7.1987 hyväksymä rotumääritelmän mukainen valkoinen länsiylämaanterrieri, jolla on sille rotutyypilliset erityispiirteet. Tähän pyritään tuomarikoulutuksella, jalostustarkastuksilla sekä kasvat-
tajien opastamisella.

Rotujärjestön toiminnan tavoitteena on kehittää valkoista länsiylämaanterrieriä Suomessa ja pyrkiä valistus- ja ohjaus-
toiminnallaan luomaan maahamme westiekanta, joka on tämän jalostuksen tavoiteohjelman mukainen, eli jalostuspoh-
jaltaan (sukulinjoiltaan) riittävän laaja, luonteeltaan tyyppilinen, elinvoimainen ja perimältään mahdollisimman terve sekä
tyypiltään ja rakenteeltaan yhteneväinen ja rotumääritelmän mukainen.

Rotujärjestön tehtävänä on ennen kaikkea olla palveluelin, jonka tärkein tavoite on kerätä rodusta mahdollisimman moni-
puolista, ajankohtaista ja tarpeellista tietoa ja saattaa se nopeasti kasvattajien ja harrastajien käyttöön.

Tietojen kerääminen

Westiekerholla on nettisivuillaan terveystarkastus, johon voi vastata siellä helposti ja lähettää sen sieltä suoraan jalostustoimi-
kunnalle. Terveystarkastuslomaketta ollaan lähiaikoina uudistamassa vastaamaan tämän päivän tietotarvetta.

Jalostustoimikunta arkistoi sille osoitetut aineistot:

- a) SKL-FKK:n toimittamat materiaalit
 - rekisteröintijäljennökset
 - omistajailmoitukset
 - näyttelytulokset
 - silmä- ja polvitarkastus- ym. lausunnot
 - muut aineistot
- b) jalostustarkastuspöytäkirjat
- c) jalostustiedustelut ja muu kasvattajilta ja koiranomistajilta saadut aineistot
- d) ulkomailta toimitetut aineistot
- e) muu jalostustoimikunnalle osoitettu informaatio.

Tietojen julkaiseminen

Jalostustoimikunnan tulee koota ja jäsentää edellä mainittu aineisto julkaisukelpoiseen muotoon ja saattaa se kasvattajien
ja harrastajien käyttöön yhdistyksen lehden ja muiden mahdollisten julkaisujen välityksellä.

Lisäksi jalostustoimikunnan tulee valistaa rotujärjestön jäseniä rodun kehityshistoriasta, koiran jalostuksesta, perinnöllis-
syydestä ja koiran käyttäytymisestä sekä opastaa erityisesti uusia harrastajia ja kasvattajia westien hoitoon, kasvatuksen,
terveyteen, astukseen, synnytykseen, pentueen hoitoon ja luovutukseen ym. liittyvissä kysymyksissä. Jalostustoimikunta
voi keskuudestaan nimetä henkilöt näiden erityistehtävien vastuuhenkilöiksi tai käyttää ulkopuolisia avustajia.

Urosrekisteri

Jalostustoimikunta ylläpitää ns. urosrekisteriä, johon hyväksytään mukaan kaikki urokset, jotka täyttävät tässä jalostus-
ohjesäännössä mainitut siitosurosten yleiset suositukset.

Kun uroslista julkaistaan, sisältää se kustakin uroksesta omistajan tiedot (nimi, osoite, puhelin), kasvattajatiedot (nimi, osoite,
puhelin), silmätutkimuksen päivämäärä ja lääkärin nimi, patellatutkimuksen päivämäärä ja lääkärin nimi. Mikäli uros on
valio, tiedot siitä keneltä ja mistä se on serttinsä saanut. Mikäli uros ei ole valio, ilmoitetaan keneltä jalostussuosituksen
mukainen palkinto on saatu, sekä siihenastinen tiedossa oleva jälkeläismäärä.

Jalostusneuvonta

Jalostusneuvonta on maksutonta ja suositusluonteista eikä sido kasvattajaa. Kasvattaja yksin on vastuussa kasvattamis-
taan pennuista ja niissä mahdollisesti ilmenevistä vioista. Westie-lehdessä tulee ilmoittaa jalostustoimikunnan sihteerin
nimi ja yhteystiedot. Kasvattajat lähettävät sihteerille jalostustiedustelunsa käyttäen jalostustiedustelulomaketta. Jalostus-
tiedustelulomake julkaistaan Westie-lehdessä ainakin kerran vuodessa ja pyydettyä sen saa jalostustoimikunnalta.
Jalostustiedustelu tulee tehdä hyvissä ajoin, mielellään kaksi kuukautta ennen nartun juoksun oletettua alkamisaikaa.

Nartun omistaja valitsee listalta muutamia uroksia, joista hän esittää edelleen jalostustoimikunnalle kyselyn. Kirjallisessa
vastauksessaan toimikunnan tulee tuoda esiin kaikki tiedossaan olevat olennaiset siitosparin muodostamiseen vaikuttavat
seikat ja eri ratkaisuvaihtoehtojen sisältämät riskit.

Kokeneiden kasvattajien itse esittämiin siitospareihin tulee periaatteessa suhtautua myötämielisesti, mutta tilanteen
vaatiessa on ehdotettava myös muita perusteltuja vaihtoehtoja. Ellei narttu toimikunnan mielestä ole sopiva siitoskoiraksi,

on jalostustoimikunta oikeutettu ja veloitettu ilmoittamaan mielipiteensä perustellusti nartun omistajalle.

Kaikki jalostustiedustelut käsitellään koko jalostustoimikunnan kesken ja niistä laaditaan pöytäkirja.

Kasvattajapäivä/Westiepäivä

Jalostustoimikunta järjestää Westiekerho ry:n jäsenille Kasvattajapäiviä/Westiepäiviä, joiden tarkoituksena on syventää jalostustoimikunnan ja kasvattajien välistä vuorovaikutusta ja selvittää rodun sen hetkinen kokonaistilanne yksilöidysti ja monipuolisesti rodun erityisongelmat ja alueelliset painopisteet huomioon ottaen. Tilaisuudesta laaditaan muistio jalostustoimikunnan ja osanottajien käyttöön.

Ulkomuototuomareiden täydennyskoulutus

Jalostustoimikunta laatii ajankohtaisen tilannekatsauksen rotuun, sen ansioihin ja virheisiin ulkomuototuomarien täydennyskoulutustilaisuutta varten.

Raportointi

Selvitys rodun kokonaistilanteesta ja tavoite pidemmälle ajanjaksolle. Jalostustoimikunnan tulee selvittää rodun kokonaistilanne maassamme koskien

- koirien lukumäärää, maantieteellistä jakaumaa ja kasvatustyön painopistealueita
- rodun tasoa niin terveyden, ulkomuodon kuin luonteenkin suhteen
- siitosmateriaalin tilanneselvitys ja sen perusteella tavoite pidemmälle ajanjaksolle.

Jalostustoimikunnan toimintasuunnitelma ja toimintakertomus

Jalostustoimikunnan tulee vuosittain laatia oma toimintasuunnitelma, josta käyvät ilmi ne toimenpiteet, joilla jalostustoimikunta toteuttaa sille asetettuja veloituksia. Vuosittaisesta toimintakertomuksesta käy ilmi toimeenpano-ohjelmien toteutus. Jalostustoimikunnan toimintasuunnitelma ja toimintakertomus julkaistaan Westie-lehdessä.

Muut tehtävät

Jalostustoimikunnan tulee seurata rodun kehitystä ja tasoa ulkomailla ja pitää yhteyttä ulkomaisiin westieharrastajiin.

PENTUVÄLITYS/ROTUINFO/RESCUE/HOITOPAIKKAVÄLITYS

Yhdistyksen hallitus nimeää henkilön joka hoitaa rotujärjestön pentuvälitystä. Pentuvälitys ilmoittaa ostajille tiedot niiden kasvattajien pennuista, jotka täyttävät jalostusohjesäännön laatuvaatimukset. Kasvattaja ilmoittaa pentueensa pentuvälitykseen kirjallisesti voimassa olevalla ilmoituskaavakkeella.

Pentuvälitykseen otetaan välitettäviä pentuja vain sellaiselta kasvattajalta, joka on Westiekerho r.y:n jäsen ja noudattaa kasvatustoiminnassaan Westiekerhon jalostusentavoiteohjelman periaatteita ja ohjeita. Pentujen vanhempien on täytettävä nartuille ja uroksille asetetut vähimmäisvaatimukset.

Pentuvälitys on puolueetonta ja ilmoittaa ostajalle kaikki vaatimukset täyttävät pentueet ikäjärjestyksessä. Pentuvälitys antaa ostajalle seuraavat tiedot:

- kasvattajan nimi ja kennelnimi
- asuinpaikkakunta ja puhelinnumero
- pentujen syntymäaika ja sukupuolijakauma.

Kasvattajan pentueilmoitus on voimassa kuusi viikkoa päiväyksestä lukien ellei kasvattaja aikaisemmin ilmoita pentueen olevan myyty tai halua myynnille jatkoaikaa. Pentuvälitys on ilmainen.

Pentuvälitys on tärkeä informaatiokanava pennunkyselijöille myös itse rodusta ja sen ominaisuuksista. Pentuvälittäjä osaa kertoa westien luonteesta, terveydestä, turkin hoidosta, ruokinnasta ja kasvatuksesta. Pentuvälittäjä varoittaa kyselijöitä myös rotumme uhista, mm. kiihtyvistä pentutehtailusta, paperittomista pennuista ja laittomasti maahantuoduista koirista. Lisäpalveluna pentuvälityksen yhteyteen on tullut nyt myös rescue-koirien ja hoitopaikkaa tarvitsevien westieiden välitys.

6.3 Rotujärjestön strategiat

Länsiylämaan terrierin kasvatukselle on määritelty seuraavat suositukset ja ohjeet, jotka jalostusyhdistelmien tulisi täyttää. Viimeistään ennen astutusta tulisi molempien osapuolien lukea / varmistaa että molemmat osapuolet täyttävät niille asetetut suositukset.

Kasvattajan vastuu

Kasvattajan kasvatustoiminnan ensisijainen tavoite on parantaa ja kehittää rotua. Kasvattajan tulisi omata rodusta, perinnöllisyydestä ja koiranjalostuksesta, synnytyksestä ja pentueen hoidosta hyvät tiedot. Lisäksi kasvattajalla tulisi olla soveliaat olosuhteet koiran pidolle ja kasvatustoiminnalle. Kasvattaja tulisi asettaa aina rodun etu henkilökohtaisten intressiensä edelle. Kasvattajan tulisi noudattaa kasvatustoiminnassaan SKL-FKK ry:n ja Westiekerho ry:n sääntöjä.

Kasvattajan tulisi käyttää jalostukseen vain sellaista narttua, joka täyttää ainakin jalostusnartun vähimmäisvaatimukset. Hänen tulisi poistaa narttu jalostuksesta, mikäli sen todetaan periyttävän jotain virhettä tai sairautta – suhteutettuna sairauden vakavuuteen ja sen yleisyyteen. Hänen tulisi myös ilmoittaa jalostustoimikunnalle, mikäli pentueessa ilmenee jotakin jalostusmielessä huomioitavaa (esim. mahdolliset keisarileikkaukset, kuolleet pennut ja epämuodostumat). Kasvattajan tulisi osallistua rodun terveyden seurantaan palauttamalla ns. pentueseurantalomakkeet jalostustoimikunnalle.

Kasvattajan tulisi osoittaa kiinnostustaan rodun kehitykseen osallistumalla näyttelyihin ja yhdistyksen Kasvattaja-/Westiepäiville.

Kasvattajan tulisi luovuttaa pentunsa hyväkuntoisina, aikaisintaan seitsemän viikon ikäisinä ja tehdä jokaisesta myymästään ja sijoittamastaan pennusta kirjallinen sopimus ostajan tai vastaanottajan kanssa käyttäen SKL-FKK ry:n voimassa olevia sopimuslomakkeita sekä Westiekerhon kauppasopimuksen lisäliitettä. Olisi suotavaa, että eläinlääkäri olisi tarkastanut pennut ja että myös niiden silmät olisi peilattu harmaakaihin varalta. Kasvattajan pitäisi antaa jokaisen pentunsa mukana kirjalliset westien hoito-, ruokinta- ja kasvatusohjeet sekä liittää pennunomistajat Westiekerho ry:n jäseniksi. Kasvattajan olisi pyrittävä rakentamaan yhteistyöhön pennunomistajan kanssa.

Yleiset jalostuskoirille asetettavat suositukset

Ikä

Koiran tulee olla astushetkellä niin vanha, että sille on voitu tehdä Suomen Kennelliiton viralliset terveystutkimukset.

Terveys

Siitokseen käytettävän koiran tulee olla fyysisesti ja psyykkisesti mahdollisimman terve. Koiralla tulee astutushetkellä olla virallinen silmä- ja polvitarkastuslausunto. Silmätarkastus tulee tehdä koiran täytettyä vuoden tai ennen ensimmäistä astutusta sekä uudestaan viiden ikävuoden jälkeen. Lisäksi tulee olla polvitarkastuslausunto, joka on tehty vähintään vuoden ikäiselle koiralle. Siitokseen ei tule käyttää yksilöä, jolla on todettu perinnöllinen silmäsairaus. Polvien osalta suositellaan, että 1/1 yksilöä käytettäessä siitokseen, tulee toisella vanhemmalla olla 0/0 polvet. Koiraa, jolla on todettu Legg-Perthes, CMO, nivustyrä, leikkaushoitoa vaativa napatyrä, synnynnäinen häntämutka, ala- tai yläpurenta, allergia tai atopia ei tule käyttää jalostukseen.

Luonne

Luonne tulee olla rotumääritelmän mukainen: valpas, iloinen ja rohkea; itsevarma mutta ystävällinen. Koiraa tulee voida käsitellä normaalisti. Arkoja, flegmaattisia tai vihaisia koiria ei koskaan tule käyttää siitokseen.

Näyttelytulos

Koiralla tulee olla virallisista näyttelyistä vähintään kaksi laatuarvostelun ensimmäistä EH (= erittäin hyvä) palkintoa eri tuomareilta. Westiekerho suosittelee siitoskoirille vähintään EH:ta, koska suurin osa näyttelyissä käyvistä koirista saa laatuarvosteluna ERI:n tai EH:n, ja voidaan katsoa, että hyvä koira saa EH:n helposti.

Jälkeläisten laatu

Mikäli koiralla on aikaisemmin ollut pentuja, olisi koiran omistajan selvitettävä onko jälkeläisillä ollut perinnöllisiä sairauksia. Lisäksi olisi suotavaa, että aikaisemmat jälkeläiset olisivat käyneet näyttelyissä

Läheinen sukusiitos

Jalostustoimikunta suosittelee yksittäisen yhdistelmien sukusiitosasteeksi enintään 6,25 % (serkusparitus) mielellään alle 2,5 %. Lasketaan 5 sukupolven mukaan.

Nartulle asetettavat yleiset suositukset

Nartulla voidaan teettää enintään viisi (5) pentuetta (=synnytystä), siten, että edellisestä synnytyksestä on kulunut vähintään 10 kuukautta. Tätä tiheämpi synnytys sallitaan nartulle kerran. Jos nartulla on ollut vuoden aikana kaksi pentuetta, seuraavan synnytyksen väli on oltava vähintään yksi vuosi.

Kahdeksan vuotta täyttäneen nartun astuttaminen edellyttää aina eläinlääkärin todistusta, jonka mukaan pennutuksesta ei ole haittaa nartun terveydelle (Kennelliiton koirarekisteriohje 1.1.2009).

Narttua, joka esim. polttoheikkouden tai rakenteellisen poikkeavuuden takia ei kykene normaaliin synnytykseen, ei suositella siitokseen yhden keisarileikkauksen jälkeen.

Urokselle asetettavat yleiset suositukset

Uroksen jälkeläismäärä ei tule ylittää yhden sukupolven (viisi vuotta) aikana 25 pentua, eikä urokselle suositella yli 50 pentua koiran elinaikana. Kuitenkin viimeinen pentue voi ylittää nämä määrät.

Ulkomaalainen uros

Jos suomalainen narttu astutetaan ulkomailla ulkomaalaisella uroksella, ei uroksella tarvitse olla silmä- ja polvitarkastuslausuntoa. Jos ulkomaalainen uros on tuotu Suomeen ja astutus tapahtuu Suomessa, tulee uroksella olla virallinen silmä- ja polvitarkastuslausunto.

6.4 UHAT JA MAHDOLLISUUDET

Populaatio

<u>Vahvuudet</u> <ul style="list-style-type: none">- Populaatio kohtalaisen vahva.- Kasvattajat tuovat uusia siitoskoiria.	<u>Heikkoudet</u> <ul style="list-style-type: none">- Jalostuskäytössä suositaan näyttelyssä menestyneitä. Matadorijalostus.- Reservissä paljon erisukuisia uroksia, joita ei ole käytetty.- Käytetään vain ”pinnalla olevia” uroksia, usein tuonteja.- Edellisten vuosien valiot unohdetaan sitä mukaa kun niiden näyttelyura loppuu.
<u>Mahdollisuudet</u> <ul style="list-style-type: none">- Materiaalin hankinta melko helppoa, rotua löytyy laajalti maailmasta.- Suomessa paljon potentiaalista urosmateriaalia käyttämättä.	<u>Uhat</u> <ul style="list-style-type: none">- Saman sukuisten koirien ylenpalttinen käyttö jalostuksessa kaventaa geenipohjaa. Altistaa rodun erilaisille sairauksille jotka pääsevät leviämään suureen osaan populaatiota.- Tuontikoirien terveystilastojen selvittäminen ongelmallista.

Terveys

<u>Vahvuudet</u> <ul style="list-style-type: none">- Pitkäikäinen rotu, vireä vanhuspäiville asti.- Suhteellisen terve rotu, perinnöllisiä sairauksia esiintyy satunnaisesti.	<u>Heikkoudet</u> <ul style="list-style-type: none">- Iho-ongelmat edelleen suhteellisen yleisiä.- Kattavien terveystilastojen tekeminen ongelmallista.- Sairauksien ilmoittaminen rotujärjestölle vapaaehtoista. Kuinka paljon jää ilmoittamatta negatiivisen vaikutuksen takia?
<u>Mahdollisuudet</u> <ul style="list-style-type: none">- Kasvattien avoimuudella ja yhteistyöllä voidaan saavuttaa paljon hyvää.- Yhteistyön lisääminen ulkomaisten rotujärjestöjen kanssa.	<u>Uhat</u> <ul style="list-style-type: none">- Samojen tuontikoirien lisääntyneen käytön myötä geenipooli pienenee. Vaarana jonkin perinnöllinen sairauden leviäminen suureen osaa kantaa.- Silmä- ja polvitarkastuksien laiminlyöminen viime vuosina.

Luonne

<u>Vahvuudet</u> <ul style="list-style-type: none">- Luonteet pääsääntöisesti hyviä, harvoin aggressiivisia.- Tyypillisen luonteensa vuoksi rotu soveltuu hyvin nykypäivän erilaisiin elinympäristöihin.	<u>Heikkoudet</u> <ul style="list-style-type: none">- Arkoja, aggressiivisia westieitä löytyy. Käytetty jopa jalostukseen.- Luonteiden testaaminen vähäistä.
<u>Mahdollisuudet</u> <ul style="list-style-type: none">- Rodun käyttäminen erilaisiin harrastuksiin yleistymässä.	<u>Uhat</u> <ul style="list-style-type: none">- Luonteen arkuus, aggressiivisuus yleistymässä. Yleistymässä hermostuneet, stressialttiit koirat tai liian rauhalliset flegmaattiset koirat. Nämä eivät ole rodulle tyypillisiä piirteitä.

Ulkomuoto

<u>Vahvuudet</u> <ul style="list-style-type: none">- Rodun tunnistaa samaksi kuin sen kantaisät.- Rodussa ei esiinny liioiteltuja rakenteita.	<u>Heikkoudet</u> <ul style="list-style-type: none">- Pahoja rakennevikoja esiintyy: etuosat huonoja, pystyjä lapoja, päät kaventuneet, luusto keventynyt, huonoturkkisia koiria enemmän, pitkät rungot, lyhyet kaulat, huonot kulmaukset ja välihammaspuutokset, pienet hampaat, kapeat leuat.
<u>Mahdollisuudet</u> <ul style="list-style-type: none">- Ulkomuototuomareiden lisäkoulutukset.- Koiran rakenteen lisätuntemuksen lisääminen.	<u>Uhat</u> <ul style="list-style-type: none">- Rodulle tyypillinen ulkonäkö ja turkki häviämässä.- Iho-ongelmien lisääntyminen.

Markkinapotentiaali

<u>Vahvuudet</u> <ul style="list-style-type: none">- Medianäkyvyys.- Käytännöllinen koko kaupunkielämään.- Söpö, myyvä ulkonäkö.	<u>Heikkoudet</u> <ul style="list-style-type: none">- Ulkonäkö pettää, koira on kuitenkin terrieri.- Iho-ongelmaisen koiran maine edelleen.
<u>Mahdollisuudet</u> <ul style="list-style-type: none">- Suosion myötä rodun näkyvyys ja tietoisuus kasvaa ja lisää kysyntää.	<u>Uhat</u> <ul style="list-style-type: none">- Rotu erittäin suosittu muotirotu, jolla kysyntä ylittää tarjonnan.- Suosii pentutehtailua, tuontia ulkomailta välittä-mättä niin terveys-, luonne- kuin ulkomuodollisis-takaan asioista.- Kallis hinta ja kova kysyntä lisää pentutehtailua.- Trimmattava rotu, jonka hoito aiheuttaa kustan-nuksia.- Ammattitaitoisten trimmaajien puute.

6.5 Varautuminen ongelmiin

Jalostustoimikunta seuraa annettua suunnitelmaa vuosittain ja tarvittaessa puuttuu havaitsemiinsa epäkohtiin mahdollisimman nopeasti.

6.6 Toimintasuunnitelma JTO:n toteuttamiseksi

Westiekerho on tiivistämässä yhteistyötä kasvattajien ja harrastajien kanssa sekä Suomessa että ulkomailla. Westiekerho pyrkii saamaan toimivaa yhteistyötä ulkomaalaisten rotujärjestöjen kanssa. Kerho pyrkii löytämään keskuudestaan henkilön, joka alkaa selvittää ulkomaalaisten rotujärjestöjen mahdollisuuksia yhteistyöhön Westiekerhon kanssa mm. terveysasioissa.

Westiekerhon kasvattajalistaa tullaan uudistamaan seuraavilla kriteereillä:

- kasvattaja sitoutuu noudattamaan Westiekerhon jalostuksen tavoiteohjelmaa
- kasvattajat veloitetaan vastaamaan kerhon pyytämiin terveys- yms. kyselyihin
- kerholla on vain yksi kasvattajalista, jolle hyväksytään vain kasvattajasäännön allekirjoittaneet kasvattajat

VUONNA 2009

- JTO:n hyväksymisen jälkeen otetaan käyttöön edellä esitetyt kriteerit kasvattajalistalla
- kasvattajille lähetetään pentueiden 1-vuotisterveyskyselyt
- aletaan valmistella kyselyä kasvattajille lähetettävästä pentueseurannasta esim. 5-vuotiskysely
- terveyskysely netissä jatkuu ja sitä uudistetaan vastaamaan paremmin nykyistä tietotarvetta rodusta (suunnattu koiranomistajille)
- informoidaan pentutehtailusta ja rekisteröimättömistä koirista mm. kerhon nettisivuilla
- järjestetään yhteisiä silmä- ja polvitarkastustilaisuuksia eri paikkakunnilla
- järjestetään trimmauskursseja, joihin yhdistetään yleisemmin westien turkin hoitoa koskeva tietopaketti
- selvitetään jalostustarkastusten periaatteet ja toimintatavat
- ulkomuototuomareille järjestetään lisäkoulutusta oikeasta rotutyypistä ja turkista
- jalostustoimikunta alkaa seurata siitosurosten käyttöä ja julkaisee seuraavan vuoden alussa tilastot aiheesta edellisen vuoden osalta ja tarvittaessa jokaisessa Westie-lehdessä sen hetkisen tilanteen
- järjestetään Kasvattajapäivä/Westiepäivä, kasvattajille ja koiranomistajille
- järjestetään Erikoisnäyttely
- järjestetään Black & White Show
- järjestetään Westie-tempaus

VUONNA 2010

- kasvattajille lähetetään pentueiden 1-vuotisterveyskyselyt (vuonna 2009 syntyneistä pentueista)
- kasvattajille lähetettävä pentueseurantakysely "5-vuotiskysely" on valmis ja lähetetään ensimmäisen kerran
- terveyskysely netissä jatkuu
- yhteenveto kasvattajille lähetystä 1-vuotisterveyskyselystä
- informoidaan pentutehtailusta ja rekisteröimättömistä koirista mm. kerhon nettisivuilla
- järjestetään yhteisiä silmä- ja polvitarkastustilaisuuksia eri paikkakunnilla
- järjestetään trimmauskursseja, joihin yhdistetään yleisemmin westien turkin hoitoa koskeva tietopaketti
- selvitetään jalostustarkastusten periaatteet ja toimintatavat
- ulkomuototuomareille järjestetään lisäkoulutusta oikeasta rotutyypistä ja turkista
- jalostustoimikunta seuraa siitosurosten käyttöä ja julkaisee seuraavan vuoden alussa tilastot aiheesta edellisen vuoden osalta ja tarvittaessa jokaisessa Westie-lehdessä sen hetkisen tilanteen

- järjestetään Kasvattajapäivä/Westiepäivä, kasvattajille ja koiranomistajille
- järjestetään Erikoisnäyttely
- järjestetään Westie-tempaus

VUONNA 2011

- jalostustoimikunta tekee väliraportin JTO:n toteutumisesta tähän mennessä
- kasvattajille lähetetään pentueiden 1-vuotisterveyskyselyt
- kasvattajille lähetetään 5-vuotis pentuiseurantakysely
- terveyskysely netissä jatkuu
- yhteenveto kasvattajille lähetystä 1-vuotisterveyskyselystä
- informoidaan pentutehtailusta ja rekisteröimättömistä koirista mm. kerhon nettisivuilla
- järjestetään yhteisiä silmä- ja polvitarkastustilaisuuksia eri paikkakunnilla
- järjestetään trimmauskursseja, joihin yhdistetään yleisemmin westien turkin hoitoa koskeva tietopaketti
- järjestetään jalostustarkastus
- ulkomuototuomareille järjestetään lisäkoulutusta oikeasta rotutyypistä ja turkista
- jalostustoimikunta seuraa siitosurosten käyttöä ja julkaisee seuraavan vuoden alussa tilastot aiheesta edellisen vuoden osalta ja tarvittaessa jokaisessa Westie-lehdessä sen hetkisen tilanteen
- järjestetään Kasvattajapäivä/Westiepäivä, kasvattajille ja koiranomistajille
- järjestetään Erikoisnäyttely
- järjestetään Black & White Show
- järjestetään Westie-tempaus

VUONNA 2012

- kasvattajille lähetetään pentueiden 1-vuotisterveyskyselyt
- kasvattajille lähetetään 5-vuotis pentuiseurantakysely
- terveyskysely netissä jatkuu
- yhteenveto kasvattajille lähetystä 1-vuotisterveyskyselystä
- informoidaan pentutehtailusta ja rekisteröimättömistä koirista mm. kerhon nettisivuilla
- järjestetään yhteisiä silmä- ja polvitarkastustilaisuuksia eri paikkakunnilla
- järjestetään trimmauskursseja, joihin yhdistetään yleisemmin westien turkin hoitoa koskeva tietopaketti
- järjestetään jalostustarkastus
- ulkomuototuomareille järjestetään lisäkoulutusta oikeasta rotutyypistä ja turkista
- jalostustoimikunta seuraa siitosurosten käyttöä ja julkaisee seuraavan vuoden alussa tilastot aiheesta edellisen vuoden osalta ja tarvittaessa jokaisessa Westie-lehdessä sen hetkisen tilanteen
- järjestetään Kasvattajapäivä/Westiepäivä, kasvattajille ja koiranomistajille
- järjestetään Erikoisnäyttely
- järjestetään Westie-tempaus

VUONNA 2013

- seuraavan JTO:n valmisteleminen vuoden loppuun mennessä
- kasvattajille lähetetään pentueiden 1-vuotisterveyskyselyt
- kasvattajille lähetetään 5-vuotis pentuiseurantakysely
- terveyskysely netissä jatkuu
- yhteenveto kasvattajille lähetystä 1-vuotisterveyskyselystä
- informoidaan pentutehtailusta ja rekisteröimättömistä koirista mm. kerhon nettisivuilla
- järjestetään yhteisiä silmä- ja polvitarkastustilaisuuksia eri paikkakunnilla
- järjestetään trimmauskursseja, joihin yhdistetään yleisemmin westien turkin hoitoa koskeva tietopaketti
- järjestetään jalostustarkastus
- ulkomuototuomareille järjestetään lisäkoulutusta oikeasta rotutyypistä ja turkista
- jalostustoimikunta seuraa siitosurosten käyttöä ja julkaisee seuraavan vuoden alussa tilastot aiheesta edellisen vuoden osalta ja tarvittaessa jokaisessa Westie-lehdessä sen hetkisen tilanteen
- järjestetään Kasvattajapäivä/Westiepäivä, kasvattajille ja koiranomistajille
- järjestetään Erikoisnäyttely
- järjestetään Black & White Show
- järjestetään Westie-tempaus

7. Tavoiteohjelman toteutumisen seuranta

Jalostustoimikunta ja hallitus seuraavat yhdessä tavoiteohjelman toteutumista. Jalostuksen tavoiteohjelmaan kirjoitetut tavoitteet ja toimintasuunnitelma huomioidaan yhdistyksen vuotuista toimintasuunnitelmaa laadittaessa.

Jalostustoimikunta raportoi vuosittain yhdistyksen toimintakertomuksen yhteydessä omana kohtanaan yhteenvedon jalostukseen liittyvistä asioista, mm. populaation rakenne ja tila, siitokseen käytetyt koirat, niiden jälkeläismäärät ja raportoidut sairaudet. Westiekerhon toimintakertomus julkaistaan kerhon kevätkokouksessa ja sen jälkeen seuraavassa Westie-lehdessä.

Jalostuksen tavoiteohjelma julkaistaan hyväksymisen jälkeen Westie-lehdessä ja kerhon nettisivuilla, jossa se on jatkuvasti sen jälkeen luettavissa.

8. Lähteet:

KoiraNet

Westikerhon nettisivut

Terveystietojen lähteet:

1. Inkeri Kangasvuo, Koiran allergia, SH-lehti 3/2002
2. ELT Leena Saijonmaa-Koulumies, Westiepäivä 2006
3. ELL Elisa Välimäki, Sikaripunkki eli demodikoosi, Koira-Kissa Klinikka
4. ELL Kerstin Plym-Forsheil, Kivesten laskeutumisesta
5. ELT Saki Paatsama, Häntämutka, Borderi 1/1991
6. ELL Seppo Lamberg, Koiran sydänsairaudet, Basset Bulletin 1/2000
7. ELL Sari Jalomäki, Perinnölliset silmänsairaudet, niiden oireet, diagnostiikka sekä merkitys yksilön jalostuksen kannalta, Apexin nettiklinikka
8. ELL Sigitas Cizinauskas, Pikkuvaivot, ”White-Shaker-Syndrooma”, Eläinsairaala Aisti
9. ELL Sigitas Cizinauskas, Krabben tauti, Westiepäivä 2006
10. Katariina Mäki, Geenitesteistä apua koiranjalostukseen
11. Suomen Kennelliitto, KoiraNet
12. Mellersh C. S. ym.: Vet Ophthalmol. 2006 Sep-Oct.9(5):369-78)
13. Victoria T, Rafi MA, Wenger DA. Related Articles, Links Cloning of the canine GALC cDNA and identification of the mutation causing globoid cell leukodystrophy in West Highland White and Cairn terriers. Genomics. 1996 May 1;33(3):457-62.
14. Wenger DA, Victoria T, Rafi MA, Luzi P, Vanier MT, Vite C, Patterson DF, Haskins MH. Related Articles, Links Globoid cell leukodystrophy in cairn and West Highland white terriers. J Hered. 1999 Jan-Feb;90(1):138-42.
15. PubMed, www.pubmed.gov

Yhteenveto rodulla ulkomailla ja kirjallisuudessa kuvatuista sairauksista: (kts. kohta 4.3.2.7)

- 1: MacGregor JM, Winter MD, Keating J, Tidwell AS, Brown DJ. Related Articles, Links Peripheral pulmonary artery stenosis in a four-month-old West Highland White Terrier. Vet Radiol Ultrasound. 2006 Jul-Aug;47(4):345-50.
- 2: Lefebvre R, Lussier B. Related Articles, Links [A clinical case of hypospadias in a dog] Can Vet J. 2005 Nov;46(11):1022-5. French.
- 3: Nuttall TJ, Burrow R, Fraser I, Kipar A. Related Articles, Links Thrombo-ischæmic pinnal necrosis associated with fenbendazole treatment in a dog. J Small Anim Pract. 2005 May;46(5):243-6.
- 4: Garosi LS, Penderis J, McConnell JF, Jakobs C. Related Articles, Links L-2-hydroxyglutaric aciduria in a West Highland white terrier. Vet Rec. 2005 Jan 29;156(5):145-7.
- 5: Louvet A, Denis B. Related Articles, Links Ultrasonographic diagnosis--small bowel lymphangiectasia in a dog. Vet Radiol Ultrasound. 2004 Nov-Dec;45(6):565-7.
- 6: Barrand KR. Related Articles, Links Ectrodactyly in a West Highland white terrier. J Small Anim Pract. 2004 Jun;45(6):315-8.
- 7: Tuttle AD, Birkenheuer AJ, Juopperi T, Levy MG, Breitschwerdt EB. Related Articles, Links Concurrent bartonellosis and babesiosis in a dog with persistent thrombocytopenia. J Am Vet Med Assoc. 2003 Nov 1;223(9):1306-10, 1280-1.
- 8: Switonski M, Szczerbal I, Skorzyczyk A, Yang F, Antosik P. Related Articles, Links Robertsonian translocation (8;14) in an infertile bitch (Canis familiaris). J Appl Genet. 2003;44(4):525-7.
- 9: Hernandez JL, Besso JG, Rault DN, Cohen AH, Guionnet A, Begon D, Ruel Y. Related Articles, Links Emphysematous pyometra in a dog. Vet Radiol Ultrasound. 2003 Mar-Apr;44(2):196-8.
- 10: Webb JA, Armstrong J. Related Articles, Links Chronic idiopathic pulmonary fibrosis in a West Highland white terrier. Can Vet J. 2002 Sep;43(9):703-5.
- 11: Nett CS, Reichler I, Grest P, Hauser B, Reusch CE. Related Articles, Links Epidermal dysplasia and Malassezia infection in two West Highland White Terrier siblings: an inherited skin disorder or reaction to severe Malassezia infection? Vet Dermatol. 2001 Oct;12(5):285-90.
- 12: Komori S, Washizu M. Related Articles, Links Metastatic calcinosis circumscripta treated with an oral charcoal absorbent in a dog. J Vet Med Sci. 2001 Aug;63(8):913-6.
- 13: Cox D. Related Articles, Links Pancreatic insulin-secreting neoplasm (insulinoma) in a West Highland white terrier. Can Vet J. 1999 May;40(5):343-5.

- 14: Wenger DA, Victoria T, Rafi MA, Luzi P, Vanier MT, Vite C, Patterson DF, Haskins MH. Related Articles, Links Globoid cell leukodystrophy in cairn and West Highland white terriers. J Hered. 1999 Jan-Feb;90(1):138-42.
- 15: Cozzi F, Vite CH, Wenger DA, Victoria T, Haskins ME. Related Articles, Links MRI and electrophysiological abnormalities in a case of canine globoid cell leucodystrophy. J Small Anim Pract. 1998 Aug;39(8):401-5.
- 16: McAloose D, Casal M, Patterson DF, Dambach DM. Related Articles, Links Polycystic kidney and liver disease in two related West Highland White Terrier litters. Vet Pathol. 1998 Jan;35(1):77-81.
- 17: Torgerson PR, McCarthy G, Donnelly WJ. Related Articles, Links Filaroides hirthei verminous pneumonia in a West Highland white terrier bred in Ireland. J Small Anim Pract. 1997 May;38(5):217-9.
- 18: Kuhl KA, Shofer FS, Goldschmidt MH. Related Articles, Links Comparative histopathology of pemphigus foliaceus and superficial folliculitis in the dog. Vet Pathol. 1994 Jan;31(1):19-27.
- 19: Giger U, Mason GD, Wang P. Related Articles, Links Inherited erythrocyte pyruvate kinase deficiency in a beagle dog. Vet Clin Pathol. 1991;20(3):83-86.
- 20: Gutteling J, Hazewinkel HA. Related Articles, Links [Hyperostosis of the mandibles in a West Highland white terrier] Tijdschr Diergeneesk. 1986 Dec 15;111(24):1246-8. Dutch. Schick RO, Fadok VA.
- 21: Related Articles, Links Responses of atopic dogs to regional allergens: 268 cases (1981-1984). J Am Vet Med Assoc. 1986 Dec 1;189(11):1493-6.
- 22: Padgett GA, Mostosky UV. Related Articles, Links The mode of inheritance of craniomandibular osteopathy in West Highland White terrier dogs. Am J Med Genet. 1986 Sep;25(1):9-13.
- 23: Ross JA. Related Articles, Links Tremor and ataxia in a West Highland white terrier. Vet Rec. 1985 Jul 20;117(3):71.
- 24: Narfstrom K. Related Articles, Links Cataract in the West Highland white terrier. J Small Anim Pract. 1981 Jul;22(7):467-71.
- 25: Faulkner RT, Johnson SE. Related Articles, Links An ovarian cyst in a West Highland White Terrier. Vet Med Small Anim Clin. 1980 Sep;75(9):1375-7.
- 26: B.M. Corcoran, M. Cobb, M.W.S. Martin, J. Dukes-McEwan, A. French, V. Luis Fuentes, A. Boswood, S. Rhind, Papers&Articles, Chronic pulmonary disease in West Highland white terriers. Veterinary Record (1999) 144, 611-616

9. Liitteet

ROTUMÄÄRITELMÄ

RYHMÄ: 3

FCI:n numero: 85b

Hyväksytty: FCI 24.7.1987

SKL-FKK 12.11.1996

Suomen Kennelliitto _ Finska Kennelklubben ry

VALKOINEN LÄNSIYLÄMAANTERRIERI (WEST HIGHLAND WHITE TERRIER)

Alkuperämaa: Britannia

Yleisvaikutelma: Voimakasrakenteinen. Rintakehä on syvä ja takimaiset kylkiluut pitkät. Suora selkä sekä voimakkaat ja lihaksikkaat raajat ilmentävät erinomaista voiman ja toimeliaisuuden yhdistelmää.

Ominaispiirteet: Pieni, eloisa, leikkisä ja peloton; voimakas itsetunto. Ulkonäkö on veikeä.

Käyttäytyminen / luonne: Valpas, iloinen ja rohkea; itsevarma mutta ystävällinen.

Pää: Etäisyys niskakymystä silmiin on hiukan suurempi kuin kuono-osan pituus. Pään karvoitus on runsasta. Pää on ryhdikkäästi pystyssä ja sen asento on suorassa tai sitä pienemmässä kulmassa kaulaan nähden.

Kallo-osa: Hieman holvaantunut; tunnusteltaessa sileälinjainen. Kallo kapenee hyvin loivasti korvien tasalta silmiä kohti.

Otsapenger: Hieman silmiä varjostavat kulmakaaret muodostavat selvän otsapenkereen. Silmien välissä on hieman erottuva ilme.

Kirsu: Musta ja melko suuri, ei esiintyöntyvä; jatkaa sulavasti kuonon ääriviivaa.

Kuono-osa: Kapenee vähitellen silmien kohdalta kohti kirsua. Kuononselkä ei ole kovera; kuonon tyvi on silmien alta täyteläinen.

Leuat / hampaat / purenta: Leuat ovat vahvat ja suorat. Kulmahampaiden välin tulee olla niin leveä, että koira saa toivotun vintiömäisen ilmeen. Hampaat ovat koiran kokoon nähden suuret. Säännöllinen leikkaava purenta eli alaleuan etuhampaat koskettavat yläleuan etuhampaiden takapintaa. Hampaat ovat suorassa kulmassa leukoihin nähden.

Silmät: Kaukana toisistaan, keskikokoiset, eivät ulkonevat, väriltään mahdollisimman tummat. Hieman syvällä sijaitsevat, terävä- ja älukäsilmeiset; voimakkaiden kulmakarvojen alta tuleva katse on läpituokea. Vaaleat silmät ovat vakava virhe.

Korvat: Pienet, pystyt, jäykät ja teräväkärkiset, eivät liian kaukana toisistaan eivätkä liian lähekkäin. Karva on lyhyttä ja pehmeää (samettista), sitä ei tulisi leikata. Korvan yläosa on hapsuton. Pyöreäkärkiset, leveät, suuret, paksut tai liian runsaskarvaiset korvat ovat virheelliset.

Kaula: Riittävän pitkä, jotta vaadittu pään asento mahdollinen. Kaula on lihaksikas, vähitellen alaspäin levenevä ja sulautuu hyvin viistoihin lapoihin.

Runko: Tiivis ja joustava.

Selkä: Suora

Lanne: Leveä, voimakas ja mahdollisimman lyhyt.

Rintakehä: Syvä; kylkiluut ovat yläosastan hyvin karevat; kyljet näyttävät litteiltä. Takimmaiset kylkiluut ovat huomattavan pitkät.

Häntä: 13-16 cm pitkä. Karva karkeaa ja mahdollisimman suoraa, ei hapsuista. Häntä on iloisesti pystyssä; se ei saa kaartua eikä taipua selän päälle. Pitkä häntä ei ole toivottava; ty pistys on kielletty.

Rajat

Eturaajat:

Yleisvaikutelma: Eturaajat ovat lyhyet, lihaksikkaat ja suorat. Karva on lyhyttä, tiheää ja kovaa.

Lavat: Viistot, leveät ja tiiviisti rungonmyötäiset. Olkanivel on eteen sijoittunut.

Kyynärpäät: Tiiviisti rungonmyötäiset; eturaajojen liikkeet ovat vapaat ja rungon keskiviivan suuntaiset.

Käpäliät: Etukäpäliät ovat takakäpäliä suuremmat, pyöreät, voimakkaat ja suhteessa koiran kokoon. Päkiät ovat paksut. Karva on lyhyttä ja karkeaa. Päkiöiden alapuoli ja kaikki kynnet ovat mieluiten mustat.

Takaraajat:

Yleisvaikutelma: Takaosa on vahva, lihaksikas ja yläosastaan leveä. Takaraajat ovat lyhyet, lihaksikkaat ja jäntevät.

Reidet: Hyvin lihaksikkaat, eivät liian etäällä toisistaan.

Kintereet: Hyvin kulmautuneet ja rungon alla siten, että ne ovat melko lähellä toisiaan koiran seistessä tai liikkuessa. Suorat tai heikot kintereet ovat vakava virhe.

Käpäliät: Etukäpäliä pienemmät ja paksupäkiäiset, muutoin samanlaiset.

Liikkeet: Vapaat, suorat ja kauttaaltaan vaivattomat. Eturaajojen liikkeet ovat vapaat ja lavoista suoraan eteenpäin suuntautuvat. Takaliikkeet ovat vapaat ja voimakkaat, eivät leveät. Polvet ja kintereet ovat hyvin joustavat, kintereet liikkuvat rungon alle antamaan työntöä. Jäykät ja töpöttävät takaliikkeet sekä pihtikintuisuus ovat vakavia virheitä.

Karvapeite

Karva: Karvapeite on kaksinkertainen. Peitinkarva on karkeaa ja noin 5 cm pitkää, ei koskaan kiharaa. Turkista muistuttava pohjavilla on lyhyttä, pehmeää ja ihonmyötäistä. Avoin turkki on vakava virhe.

Väri: Valkoinen.

Koko

Säkäkorkeus: noin 28 cm.

Virheet: Kaikki poikkeamat edellämainituista kohdista luetaan virheiksi suhteutettuna virheen vakavuuteen.

HUOM. Uroksilla tulee olla kaksi normaalisti kehittyntä kivistä täysin laskeutuneina kivespussiin.

© Westiekerho r.y. 2009-2013

Tämä Jalostuksen tavoiteohjelma perustuu aiempaan, vuonna 2001 hyväksytyyn Westiekerhon jalostuksen tavoiteohjelmaan, jota on nyt laajennettu ja tarkennettu Suomen Kennelliiton ohjeiden mukaisesti.

Tämän Jalostuksen tavoiteohjelman ovat toimittaneet (aakkosjärjestyksessä):
Hannele Berschewsky, Elska Kolu, Ulla Koivuniemi, Veli-Pekka Kumpumäki, Maija Mäkinen, Sari Ruokonen,
Sari Salmi, Riikka Santalahti ja Nina Vahvelainen.
Ulkoasu Tuula Rissanen.

Tämä Jalostuksen tavoiteohjelma on hyväksytty Westiekerhon yleiskokouksessa 22.03.2009.

Tämä JTO on hyväksytty Suomen Kennelliiton jalostustieteellisessä toimikunnassa 01.06.2009.